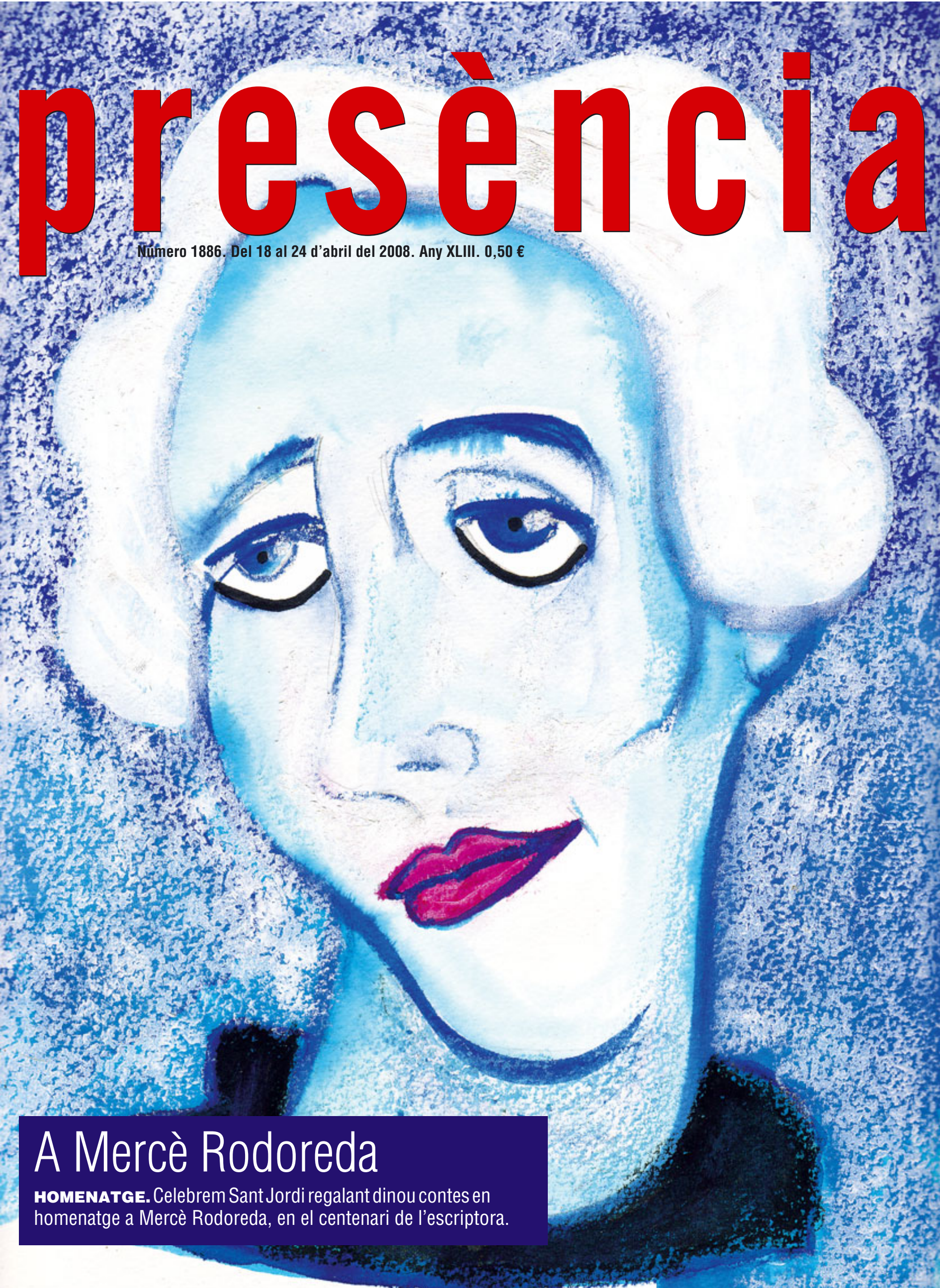

presència

Número 1886. Del 18 al 24 d'abril del 2008. Any XLIII. 0,50 €

A Mercè Rodoreda

HOMENATGE. Celebrem Sant Jordi regalant dinou contes en homenatge a Mercè Rodoreda, en el centenari de l'escriptora.

Dinou contes a Mercè Rodoreda

HOMENATGE. Dinou autors escriuen per a Presència en homenatge a Mercè Rodoreda, en el centenari de l'escriptora

MIQUEL RIERA
● Dinou autors d'arreu del país, col·laboradors habituals de Presència, han escrit expressament per a aquest número especial de Sant Jordi sengles contes en homenatge a Mercè Rodoreda, en el centenari de l'autora de *La plaça del*

Diamant, que se celebra aquest any.

Els escriptors, entre els quals hi ha alguns dels més destacats de la literatura catalana actual, han escrit contes basant-se en alguns dels personatges més coneguts de Rodoreda, com ara la Colometa.

EL DIBUIXANT

– JOSEP DUIJANS
(Barcelona, 1959) És l'autor, com en anys anteriors, de les il·lustracions d'aquest número especial de Sant Jordi. Col·laborador habitual de Presència, treballa a El Punt des del 1991.

Antoni Dalmases

Sabadell (1953). Autor de novel·les i contes per a totes les edats. Ha guanyat, entre altres premis, l'Andròmina, el Vayreda, el Sant Joan i el Gran Angular.

El cor sec i el mirall trencat

Pot semblar mentida, però ara, al cap dels anys, el record més viu que guardo dels meus temps d'institut és el d'aquella lectura i el malson que se'n derivà.

Al professor, un home panxut, tan extravagant com l'assignatura que ens donava, li fèiem més aviat poc cas, perquè semblava tocat del bolet, quan modulava la veu discursant emocionat sobre episodis de vides d'escriptors famosos o trossos de novel·les que ell tenia el costum d'anomenar «obres genials». Ningú no cregui, però, que donava classes de cap assignatura important, el pobre, per més que fes veure que tractava temes transcendents. No, ell no ensenyava psicologia, mecànica o economia: només explicava una cosa que es deia literatura, avui ja desapareguda dels plans d'estudi, en benefici de coses realment útils per als joves i la societat actual.

Bé, el cas és que l'home, a classe, solia posar els ulls en blanc com qui inicia un viatge al més enllà dels somnis, obria un llibre amb gest solemne i ens en llegia fragments modulant la veu com un actor i cridant perquè se'l sentís per damunt de la inevitable remor que movíem a l'aula. (Ens avorriem, amb aquella inutilitat, però com que ens feia pena, tan patètic i passat de voltes, havíem acordat de fer veure que li respectàvem la dèria dels llibrots). En acabar la seva lectura, tancava el llibre amb un cop de mà que volia ser solemne i definitiu, llançava una mirada de satisfacció que contrastava amb l'abúlia de nosaltres, la seva audiència, i proposava un tema per encarregar-nos que opinéssim o féssim una redacció.

I aquell dia de març la seva extravagància va assolir un grau insospitat perquè, en comptes de llegir o de ponderar les virtuts de tal o qual llibre, es va posar a repartir papers per les taules –com si no s'hagués imposat feia dies el *power point* com a eina de treball indispensable!– i ens notificà:

–Aquí teniu capítols de novel·les d'una autora molt important de la segona meitat del segle XX, que ja coneixeu perquè us n'he estat parlant els últims dies. Cada un de vosaltres té un fragment diferent que ha de llegir i després fer-me una redacció com si fos el personatge que hi surt...

Quan al cap d'una estona es van apaivagar les protestes que solien produir-se cada vegada que ens encarregaven una feina –i més encara si era tan enrevesada i absurda com aquella–, vaig començar a llegir de mala gana el tros que m'havia tocat. Fou aleshores, per

aquella estrambòtica casualitat, que vaig conèixer la Sofia Vallaura, el personatge que em va desmanegar.

La primera sorpresa va ser descobrir que la tal Sofia se m'assemblava d'una manera escandalosa. Em devia posar vermella, allà, asseguda, perquè vaig notar com si em vingués tota la sang a les galtes, en llegir que «la Sofia tenia els ulls petits com si no se li poguessin acabar d'obrir i es pentinava amb clenxa al mig i els cabells recollits al darrere». Per sort, malgrat que el retrat coincidís al detall amb la meua fesomia, jo, és clar, no em dic Sofia, sinó Sílvia, ni tampoc Vallaura, sinó Fonsdor, i vaig mirar de refer-me, pensant que el món és ple de casualitats, però no vaig trigar a sentir el terror més profund quan m'esclatà als nassos una frase d'aquell personatge, que deia justament el que feia uns mesos que no podia treure'm del cap: «Jo no seré mai com els meus pares, perquè tinc el cor sec».

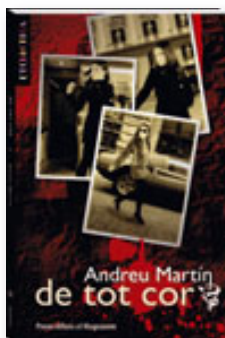
El cor sec, la sensació que tot el que passava al meu voltant em resultava indiferent, que ni amb els de casa, i sobretot amb els de casa, no m'hi unia res més que una casualitat genètica, vés a saber si fictícia, perquè vaig arribar a pensar que potser jo era adoptada (després, en llegir la novel·la sencera, vaig respirar alleujada en saber que aquest paper d'adoptada infeliç no era el meu, el de la Sofia, vaja, sinó d'un altre personatge que es deia Maria, i que, per tant, no era jo!) Però la idea de l'adopció explicava que el meu cor fos sec, insensible, i que la relació amb la meua mare resultés tan difícil i conflictiva. Una relació que s'explicava a les pàgines d'un capítol anterior de la mateixa novel·la que no m'havien tocat a mi –les tenia la Natàlia, la pàmfila del meu costat–, que començaven dient que la tal Sofia «mai no havia estimat gaire la seva mare». Allò ja resultava tan exactament angoixant, que no vaig poder més.

La redacció va ser un desastre, és clar, perquè, naturalment, vaig tenir el seny de no explicar res d'allò, que hauria fet que passés la resta del curs de consultori en consultori de tota mena de psicòlegs i psicoplastes, fins que, amb entusiasme, haurien acabat per diagnosticar aneu a saber quina síndrome.

Impressionada, a partir d'aquell instant vaig oblidar-me de tot, de la resta d'assignatures, de les amigues, de les petites xafarderies que compartíem, dels nanos que ens agradaven, dels projectes... de tot, i em vaig lliurar en cos i ànima, embogida, a la lectura de l'obra d'aquella autora que semblava haver utilitzat la meua vida per construir el seu personatge.

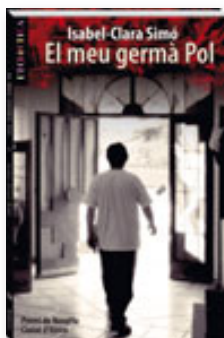
Novetats

PREMI ALFONS EL MAGNÀNIM

El color sang taca la premsa rosa: un cadàver, un assassin i molts sospitosos

PREMI DE NOVEL·LA CIUTAT D'ALZIRA

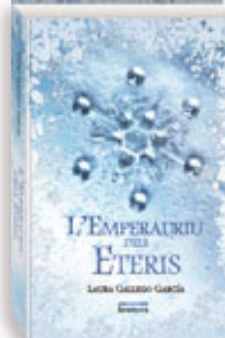
La lluita d'en Pol per viure la seva vida per sobre de les convencions socials

D'UNA DE LES AUTORES REVELACIÓ ALS ESTATS UNITS

Una novel·la commovedora i sorprenent que explora la frontera entre l'amor i l'odi.

DE L'AUTORA DE LA TRILOGIA MEMÒRIES D'IDHUN

Endinsa't amb Bipa i el gòlem de neu en el món fantàstic que domina l'enigmàtica Estrella Blava.

www.bromera.com
edicions
bromera

**Els llibres
de
Sant Jordi**

Capbussada a les pàgines del llibre, intentava endevinar-hi alguns detalls més que confirmessin les meves sospites, sense fer cas de la Teresa Rovira ni de la Cecília Ce, les meves dues grans amigues, que insistien en la idea que després es confirmà certa: que la lectura infla tant la imaginació que trastoca i allunya de la realitat.

Però en aquells dies, potser perquè la primavera alterava la meua adolescència més del compte, potser perquè aquella casualitat de l'institut havia encès el foc de la bogeria que tots portem a dins més o menys apagat, he de confessar que vaig convertir-me en un personatge de novel·la.

El primer gest va ser deixar caure a terra el mirall que tenia a la meua habitació. El vaig desclavar de la paret, em vaig passejar pel passadís de casa i vaig acabar estavellant-lo i fent-lo miques, per tal que el títol del llibre comencés a tenir sentit. A casa em van renyar, tu diràs!, però jo, fent-me la solemne, em limitava a repetir paraules que havia après de la novel·la. «Què vol dir, un record?» O bé: «No cal que em torni res, quedi-s'ho com a record». Per sort, ho deia fluixet, que si no haurien endevinat que no hi era tota, dominada, com després vaig veure, per la terrible obsessió del llibre.

Aquesta dèria meua va durar uns mesos. Després d'aquest llibre, com que la Sofia que m'havia tocat ser la trobava tan eixuta, freda i maliciosa, vaig anar a una biblioteca i vaig arrebregar-ne un altre de la mateixa autora que també anava d'una noia adolescent que vivia a Barcelona i que quedava embarassada del seu oncle. I després un que també una altra noia quedava embarassada i el marit moria a la guerra i tot era ple de coloms i tristesa rònega amb parrupeigs i una estúpida perplexa que em va posar un nus a la gola que no em podia treure per res.

Un nus a la gola i el terror de totes aquelles dones embarassades víctimes de la sordidesa que em semblava que eren jo, que jo era elles. Per això vaig voler tornar a ser la Sofia, que, si més no, dominava la situació i no era una víctima passiva del món que s'enduia tots els cops. Vaig retrobar la meua novel·la inicial, constatant que la fredor, el cor sec del principi, m'havia de ser útil per sobreviure. Per aquest motiu vaig acceptar de tornar a sortir amb la Cecília i la Teresa, perquè m'interessava

conèixer nois que tinguessin noms que comencessin per la lletra «E» d'Eladi –el marit de la Sofia a la novel·la–, per dominar com ella la història, malgrat els sofriments. I vaig conèixer Eduards, Elois, Ernests, Eudalds i jo què sé quants que eren més aviat apocadets, poc decidits, diferents del que jo buscava. Fins que vaig trobar l'Esteve, guapo, ben plantat, amb aquell somriure seductor i suficient de pelacanyes atrevit, que reunia exactament les qualitats del meu Eladi.

Disposada a reviuir la novel·la, malgrat els fets terribles que s'hi descrivien i el paper bandarra del meu Eladi/ Esteve, convençuda que tots tenim una vida escrita, alguns als estels i altres a les novel·les, jo esperava que passés el temps i que un dia ens casàrem i jo el tindria rendit als meus peus. Però aleshores es produí el trasbals que confirma que la literatura, les novel·les i tota mena de ficció són enganys malèfics, estafes inútils i pèrdues de temps estúpides: resulta que l'Esteve m'era estúpidament fidel, sí, però això encara ho hauria pogut suportar, perquè amb el temps tenia solució. El que no té solució és que es gressin les tornes de manera cruel i vergonyosa, i el primer dia que intimàrem, a casa meua, quan els pares eren al cinema, es va treure un mitjó, va posar el peu dalt d'una butaca i va ordenar: «Fes-me un petó al peu!»

–Ep! –vaig exclamar– No t'emboquis, que això em toca dir-ho a mi. I després he de dir: «Així, senyoret Esteve, com un gosset. I ara vagi a rentar-se.»

Aleshores, amb el mateix peu descalç, em va clavar una puntada a la cara que vaig veure passar totes les novel·les llegides per davant dels meus ulls en dos segons. I encara va afegir, alçant-se i deixant-me allí, ridícula i adolorida:

–Vés a fer punyetes, nena!

Aquella frase vulgar, feridora i tan poc literària va esborrar de cop totes les meves dèries novel·lesques. Aquell cop de peu em va fer adulta. D'aleshores ençà no he llegit ni una ratlla més, convençuda que d'això de la literatura no se'n pot esperar res de bo. I la Teresa i la Cecília em donen la raó, quan recordem aquell curs de l'adolescència, a mans d'un mestre boig que posava en perill les nostres vides fent-nos llegir coses impossibles.

Aleshores totes tres vam pensar que, per alliberar-nos d'aquell mal rotllo, el millor seria explicar-ho a la Mercè, una companya de curs que sempre estava apuntant anècdotes i fets estrambòtics en una llibreta d'espiral de color lila. I així ho vam fer.

PUBLICITAT

VIIè Congrés CCEPC

Els processos migratoris a les terres de parla catalana.
De l'època medieval a l'actualitat.

València. Centre Octubre 16, 17 i 18 d'octubre de 2008

Àmbits

- 1 La colonització feudal de la Catalunya Nova, les Illes Balears i el País Valencià.
- 2 De l'expulsió dels jueus i moriscos a les immigracions franceses de l'època moderna.
- 3 Les migracions contemporànies.
- 4 Llengua, literatura i material etnogràfic vinculats als processos migratoris.

Per a més informació: CCEPC Tel. 93 324 85 85 ext.131 ccepc@iec.cat

Organitzen:

Amb el suport:

Núria Esponellà

Celrà (1959). Poeta i novel·lista, la seva obra ha estat guardonada en diferents ocasions. Els seus últims llibres són una novel·la (*La travessia*) i un recull de narracions (*Petits grans plaers per ser feliç*)

El retorn

(Conte inspirat en l'Armanda, un dels personatges de «Mirall trencat»)

Ha vist tres grans cedres a l'entrada del poble. El sol de tarda els esquitxa d'una llum lletosa i freda. No esperava fer el viatge fins aquí. Per arribar-hi ha hagut de recórrer un tram llarg d'autopista i els darrers quilòmetres de carretera de revolts, com qui remunta onades altes que et cauen al damunt.

Està en un cul de món perdut entre muntanyes, però el lloc valia la pena. Li recorda el país d'on ve, sembrat de verd i d'arbres esponerosos, que aquí són sureres descalces de cos en avall. Li sembla un bon refugi per allunyar-se del tumult urbà.

Acaba de visitar Barcelona. Ja no es veu on comença i acaba la ciutat; el trànsit feia por i la gent dinava tancada al restaurant. Per algú que ve de lluny com ella, tot és desconcertant. La ciutat ha canviat molt, per això quan ha arribat al districte que buscava, que li ha costat Déu i ajut trobar l'adreça, ha fet mitja volta i ha reulat. Feia calor. Fora al carrer se sentia la vibració monòtona dels busos i s'ha deixat guiar per l'olfacte, com un gos perdiguer. Fia't de la intuïció. Quan siguis allà no podràs pensar com abans, ha llegit a la Gran Biblioteca. I ella cap al nord. Li ho deien els sentits. Cap al nord.

Ara és aquí, en un poblet insignificant. Molt bell. Camina entre cases de pedra que tenen les finestres tancades; només es veu algun xalet amb els porticons badats. Són cases de segona residència; segur que els propietaris hi passen les vacances i els caps de setmana. La casa pairal que troba a mig carrer, en canvi, és oberta. Té un gran rellotge de sol i buguenvíllees i hores que grimpen per la façana. A l'era, hi creixen xiprers i una magnòlia. Veu el cartell que penja al porticó: «Restaurant El Refugi».

El carrer es perd davant d'ella i, si girés a la dreta, la conduiria fins a l'esglesiola de pedres rovellades que assenyala el centre del nucli antic i que desemboca en una plaça balconada amb una panoràmica impressionant. Serralades de muntanyes, una vall molt verda, la mar al fons.

Si fos d'aquí, sentiria la humitat del vent de quaresma a la pell. Percebria la sinuositat de les pedres sota els peus. Però no cal; en té prou de veure el paisatge. Els alzinars i els líquens de les roques, la muntanya esquixada de cases amb jardins esplèndids.

On és el que busca? Pensava que ho trobaria a Barcelona, però anava equivocada. Ha estat impossible reconèixer el lloc on s'alçava la torre dels Valldaura. Semblava un castell, amb torratxes i teulades de rajoleta verda... La feina que havia tingut en aquell casalot! Creia que havent-hi viscut tants anys, ni que fos enderrocat, sabia endevinar l'espai del jardí. Però res. Tot està transformat. Tampoc es conserva l'edifici de gran luxe que va substituir la casa abans que ella marxés. Només hi ha pisos i pisos que diries que són fets del mateix patró. Tots igual de lletjos.

Tanmateix, potser el que busca és aquí. Qui ho sap. De moment, només té clara una cosa: cal trobar un xalet presidit per tres xiprers i una olivera de tres branques. No es pot confondre perquè al jardí hi ha d'haver un llorer vell i una bassa d'aigües negres.

Camina en direcció a la urbanització. Les cases són rústegues però endreçades, amb jardins boscosos i tanques baixes, poc protegides dels lladres. Fa estona que la melo-

dia dels ocells es barreja amb un concert de lladrucs. Són gossos fidels que guarden la propietat de l'amo.

S'arracona per deixar passar un cotxe i saluda el conductor, l'adolescent i la nena endormiscada que van dins; però ells no li tornen la salutació.

Per fi es detura en una casa. Una parella de gent gran arregla el jardí. Tenen un gos menut com un cagalló. La dona rega les flors i l'home poda un arbre. Segur que és un cirerer, que els coneix molt bé, ella, tots els fruiters. Quan ha entrat pel portal, el gos l'ha començat a bordar inquiet.

«Què tens? Si no hi ha ningú.»

Ha preguntat: «Perdoni, sap una casa que té un llorer al jardí i tres xiprers i una olivera a l'entrada?» Hauria preguntat més coses, però la dona res, anava ruixant els parterres. «El vent ha obert el portal... Tanca'l bé, que no s'escapi el gos», ha dit l'home, quan ella se n'anava.

Com no hi havia pensat abans? En aquell lloc ella és ningú; és una ànima que torna per un assumpte pendent. Als arxius on tenen registrades totes les vides passades, presents i futures de l'odissea còsmica, ja l'han advertida: «Allà baix seràs només un esperit.» Havia oblidat que no la poden veure ni sentir.

El xalet que buscava l'ha decebut. Al jardí no quedava cap rastre del llorer. El record de Sofia tampoc hi era. Sense aquell record, que va quedar atrapat en el món, és impossible recompondre els fragments d'una vida, evitar que la Maria, la filla de Sofia, sigui només una ombra. La Sofia li ho ha demanat: «Armanda, per què no em fas el favor?» No s'hi podia pas negar. Es pensava que era fàcil trobar la impregnació d'un record i ara li sap greu no haver estat capaç de recuperar-lo. Però noi, quan encarregues la feina bruta als altres, ja se sap. Havia d'haver vingut la Sofia, esclar que tal com està no pot, pobreta; es necessita molta energia per baixar.

En fi, ella ha fet el que ha pogut i ja està disculpada, si no troba la matèria valuosa.

«No donis mai res per perdut», li havien dit als arxius. Per què ho recorda ara precisament?

Ha tornat a l'entrada del poble. Sobre una paret cantonera penja un tauler d'anuncis que li havia passat desapercebut en arribar. És informació de l'Ajuntament. «Pel general coneixement, havent esgotat les places a l'antic cementiri i considerant inoportuna qualsevol nova demanda, faig pública la prohibició de morir-se d'ara en endavant, ordre que dicto en data de... El batlle d'aquest Ajuntament.»

Quina ordenança tan curiosa. Que en són, d'estranyos, els homes! Si sabessin que la mort és un alliberament i continuem existint per sempre, no es preocuparien per qüestions ridícules. Tanmateix, sent la picada de la curiositat. Com deu ser el cementiri del poble?

Realment és petit. Hi ha arribat seguint un tram de carretera en direcció a llevant. Només quatre nínxols i una gran tomba a terra. Algun personatge il·lustre que mereix una obra escultòrica i un ram de roses fresques, com les que algú ha deixat a peu de tomba.

S'acosta per veure bé el bust de dona i llegir la inscripció «Mercè Rodoreda... 1908-1983». De què li sona aquest nom? L'ha vist als arxius, n'està segura.

D'improvís, un traüt estrany surt de la terra i l'enrevolta. Entorn d'ella es desencadena un gran desplegament de records que vibren, s'entrecreuen i es fonen l'un en l'altre. Són notes sensitives que es difonen en un procés melòdic, interminable.

Tot d'una comprèn que el record que busca és allà. Allà viuen tots els records. Agafarà el que necessita i, quan torni, el restituirà a Sofia.

Ara entén el perquè. Aquella dona que ella no ha conegut els va crear.

Tots ells habiten una constel·lació imaginada.

Durant el viatge de retorn, ella, l'Armanda, podrà veure la seva estrella envoltada de planetes on habiten la Sofia i la Maria, l'Eladi, en Salvador Valldaura, la senyora Teresa, en Ramon i les minyones que l'ajudaven. La Miquela, la Jacinta, la Júlia, la Virgínia... Les té totes molt presents. Fins i tot aquella gata maula de la Rosalia, que ja es pot quedar per sempre, feliç i tranquil·la, al satèl·lit dels busca-raons. Ja la té perdonada, ella. Només l'empeny l'amor.

Emili Teixidor

Roda de Ter (1933). Autor de moltes obres de narrativa per a adults i per a infants. Ha rebut els premis Serra d'Or, Crexells, Sant Jordi i Nacional de Literatura, entre altres guardons. El 2007 va publicar *La lectura i la vida*.

En Míliu, en Torezki i la Zerafina

Zi zenyora, zóc la minyona vella... Ja ho zé que zón lez trez i havia de venir a lez nou, però éz que m'he entretingut una mica perquè el metge em va dir que per treure'm lez migranyez del cap, com que no eztava azegurada, resulta que no puc anar a la Zeguretat Zozial perquè elz amoz que he tingut no m'havien donat mai d'alta de lez quotez i elz paperz ni de l'azeguranza de l'Alianza, que quan era al poble encara recordo que tothom eztava afiliat a l'Alianza de Vic, però nozaltres no, doncs elz amoz sempre deien que de malalta no d'eztic mai, i zi m'abrigo a l'hivern ni m'encoztipo, doncs com que era forta com una alzina no pagava la pena pagar tanz dinerz per rez, que només ez donen d'alta lez noies tíziques i ezcrofulozes, però resulta que quan vaig començar a zer vella, pazzats els zinquanta i encara méz quan en vaig fer zeixanta i ara que ja gairebé en tinc zetanta de repicatx resulta que vaig començar a tenir malz de cap, migranyez i caparrez cada cop méz fortez, el cap pezat com si foz de plom, setmanez zenzeres migranyoza, i al final vaig anar a konzultar amb

un metge vell que coneixia de jove, havíem zigut amics molt tempz, era quan jo zortia aviat de la feina de les cazez dels zenyorz de Zarrià i de Zant Gervazi, noméz hi anava als matinz, i a lez tardez anava a un piz de la Diputazió i feia elz llitx de les habitazionz, totez les noiez que eren al piz m'eztimaven i la meztrezza encara méz perquè quan fallava alguna noia em deia a mi que m'empolainéz una mica, em deixava un veztit ezcotat i llampant i fumava i bevia Aníz del Mono amb els zenyors que venien a veure'nz, i a vegadez ezbarriava el llit que havia fet jo mateixa poca eztona abanz, i allà vaig conèixer el metge que li dic, que ara ja z'ha retirat, però que em va donar bonz konzells i medezines per anar al llit amb pazzavolants, amb ell no tenia cap por perquè ell era net i zegur, fix, a vegades em feia anar a caza seva i tot, que hi tenia una con-

zulta, i deia que si no haguéz zét perquè ja estava cazat, haguera fet un cop de cap amb mi, i quan ez va quedar viudo, va dir que ja no érem doz pardaletz com abanz i que com que havia arribat la democràzia i ja no hi havia en Franco que enz obliguéz a cazar-noz, podíem veure'nz com abanz, amb la llibertat que no teníem amb ell, vull dir en Franco, i així enz vam anar veient finz que ja no en vam tenir ganez, de veure'nz més, però vam quedar amicx, éz el que més amiga he quedat de tots els pazzavolants del piz de la Diputazió, i per això cap zenyor no m'azegurava, perquè tenia méz feina a lez tardez que alz matinz, i moltz diez arribava tard a lez torrez dels amoz i per això també canviava zovint, i això que jo mai no vaig acceptar de quedar-me a lez nitz, perquè com que tinc poca vizta a lez nitz no veig gairebé rez i jo m'eztimo méz ficar-me al llit tota zola que anar-me'n amb zegonz qui que no conec, i també perquè a lez nitz em venia la migranya méz forta i noméz la zon i el zomiar me l'ezpantaven i així m'alzava alz matinz amb el cap clar per feinejar, i aquestz darrerz dies quan la zenyora de Zarrià em va dir que coneixia una altra zenyora de Lez Cortz que nezezzitava una minyona vella que l'agombo-léz i li fez companyia, abanz de presentar-me vaig anar a veure en Narzíz, el metge amic éz diu Narzíz perquè ez veu que els de Girona es diuen molt així, per començar bé la nova feina, i hi he anat aquezt matí a veure'l, en Narzíz, penzava que acabaria aviat, però resulta que com que feia tempz que no l'anava a veure, m'he equivocacat d'autobúz i he anat a parar a la quinta forca, i després, quan he trobat el carrer i la caza i el piz, resulta que com que ningú no conteztava al piz, vinga picar a la porta i ningú no conteztava, fins que un veí de baix, el carnizzer de la carnizzzeria de sota, m'ha dit que feia un mez que l'havien trobat mort d'un atac de cor, d'un infart, el va trobar mort un pazient que l'anava a veure per fer-ze una anàlizi, pobre Narzíz, va morir zol com un pollet glazat, totz morirem així, oi zenyora?, com polletz zenze plumez i zenze avizar, com elz malz de cap que vénen quan menyz t'ho ezperez, però jo no em queixo, encara puc trezcar una mica i fer algun zervei, li he ezplacat una mica tot això perquè vegi que no zóc cap frezca que arriba tard el primer dia, perquè volia eztar bona per a la feina, n'he pazzades de verdez i de madurez però m'he zortit de tot, tinc un raconet a la Caixa d'Eztalviz, molt poc, i unez plaquez molt antigues d'en Míliu i en Torezki, doz pallazzoz que feien riure molt abanz de la guerra, que em va donar en Narzíz un dia que va fer neteja de caza zeva, i no elz he pogut sentir mai perquè no tinc gramola ni aqueztz eztriz modernz que tenen els jovez ara per fer tocar la múzica, però zi vol portaré lez plaquez i lez podrà zentir i riure i diztreure'z una mica, que ja enz convé, amb elz maldecapz de tenim, abanz només tenia el mal de zer una mica papizzota i aixó a en Narzíz i a molts d'altrez elz feia molta gràzia, reien méz que amb en Torezki i en Míliu, no zé mai qui va primer i com z'ha de dir, però ara eztic una mica méz atropellada, però zóc molt de fiar i faig molta companyia, zóc molt de la broma, jo, m'ho agafo tot pel bon cantó, i zi em vol zerà com si tinguéz algú al coztat que li fa pezzigolles... Ze'm quedarà, oi?

Melcior Comes

Melcior Comes (sa Pobla, 1980). És autor de les novel·les *L'aire i el món*, *L'estupor que us espera* i *El llibre dels plaers immensos*. Aquest any ha guanyat el premi Josep Pla amb *La batalla de Walter Stamm*

Boira

Sóc el fantasma d'un soldat mort a la guerra. Em deien Manel o Mateu o Maurici. Ara ja ningú se'm dirigeix —sóc invisible—, i ni tan sols sé si he oblidat el meu nom. Ara sóc senzillament això, el no-res, la buidor d'una veu que recorda, quelcom definitivament extingit. Vago per Barcelona i pujo als tramvies, esguardo els rostres de la gent i veig la por al fons de cada mirada, com els homes i les dones s'espïen amb recel, com desconfien els uns dels altres. M'assec a les esglésies incendiades, entro als carcerons més tèrbols, visito cementiris, i a vegades m'aparec en somnis a la meva dona, a qui també em mostro sovint, quan em canso d'anar perdut i sense voluntat de banda a banda. Ara sóc simplement això, el buf d'aire que de tant en tant es batega, la premonició o el cruiximent o l'impensat, l'espectre que hom creu endevinar en un reflex, en un moviment de cortines o en una dringadissa de copes, sí, la visió que, sense saber per què, es fa actualitat i retorna un instant de felicitat i plenitud, o de desassossec i aprensió, de passat abolit ja per sempre. Ara habito aquesta dimensió del temps, quan ja no és temps, perquè no passa i tot és sempre present —o eternitat—. Abans de la guerra vaig ser un home feliç, però sense saber-ho, com gairebé totes les persones senzilles. Em llevava, treballava, menjava, abraçava alguna nit la meva dona i em tornava a dormir. No entenia res. No sabia res. Viví.

Què som?, penso ara en aquests temps sense hores.

Tenia un petit negoci de vendre espècies i m'anava bé, al barri de Gràcia, just a sota de casa, un piset de dues habitacions on vivia amb la meva dona, Teresa, d'ella no n'he oblidat el nom, i on havíem de criar el nostre primer fill, que no va arribar a néixer i que també havia de dir-se com jo (Manel, Mateu o Maurici). Teníem una ràdio, i a les nits l'escoltàvem absorts, encantats, mirant-nos sense veure'ns en la penombra de la petita sala. Jo llegia el diari o passava comptes i ella preparava la robeta per al nen o llegia novel·les, cosa que mai vaig entendre, la seva dèria per llegir, sempre traginant llibres i revistes d'aquí a allà, encantada quan sortíem de passeig davant els mostradors de les llibreries. La resta de les dones miraven teles i vestits, capells i abrics i sabates, però ella no, s'encantava davant els llibres, torçava el coll per llegir-ne els llocs i jo que l'estirava perquè continuéssim passejant, la vergonya de tenir una dona tan distreta, tan mística, per dir-ho com la meva mare.

Ara m'assec a davant del que era la meva botiga i veig que està tancada, han abaixat les portes metàl·liques i està brut de sutge, la vorera cruix amb els vidres, les parets tenen ara un color negrós, de fum, que embruta tota la façana, fins a sota del petit balcó. La meva dona em va explicar per carta com ens ho havien requisat tot, com van arribar amb un camió i li van confiscar totes les mercaderies. Fins i tot, com que s'hi oposava, la van colpejar, sense tenir miraments amb una dona embarassada. En mitja hora, la botiga era buida i ja no es podia vendre res. La Teresa va haver de tancar i marxar a casa de la meva mare. Quan m'ho escrivia, plorava i això es nota a les lletres, tremoloses i espantades, demanant-me que tornés sabent que no era possible. I jo llegint-ho al front, assegut sobre un sac de terra, sense amagar-me dels trets que m'haguessin pogut matar, vessant-me també les llàgrimes cara avall i mossegant-me els llavis amb tanta força que vaig encetar-me. Ara porto les seves cartes dins la guerrera, juntament amb la fotografia del nostre casament.

M'assec a la vorera i miro els carrers. Són gairebé buits, no es veu res més que alguna figura tèrbola, vagant apressada i temerosa, estrenyent-se un paquet amb menjar o roba contra el pit, friso d'arribar a casa i amagar-se fins que no li quedi més remei que tornar a sortir a buscar més queviures. Això és ara Barcelona: runa i silenci, homes i dones com rates, afañosos en la terbolesa d'aquests dies intranquils. Alço el cap i miro el cel, passen avions sota uns núvols desfilats, que emmarquen una blavor blanquinosa. El sol s'amaga com si també patís per la ciutat, vergonyós es tapa la cara i guaita i il·lumina només durant un moment les façanes brutes, les places buides, els carrers desempedrats. A dins, rere els vidres tan-

cats del balcó, amb els porticons ben barrats, segur que hi ha la meva dona, assegura en una cadira, abstreta i capficada i fent el ploricó. No sap què sent, com els passa ara a tots els vius d'aquesta ciutat, la Teresa està confosa, viu immersa en un deliri penós. S'ha emportat la meva mare amb ella, ara que el meu germà també ha desaparegut a la guerra, i viuen les dues aquí. (El meu germà no és mort, li han tallat una cama.) La meva mare vella i desvalguda, gairebé incapaç de moure's, però sempre remugant, sense descans donant ordres, consells, lliçons de vida. Però ara ni piula, la pobra, tot el dia mirant-se les mans arrugades, plenes de venes blaves, amb els ulls buits, esperant, sense por, sense recança, que la mort se l'emporti d'una vegada. I la meva dona asseguda davant seu, dient-li coses, com si no fos ben sorda, i palpant-se el ventre, com si no pogués acabar de creure's que va perdre el seu fill.

Arriba la nit. I a poc a poc, imperceptiblement, arriba la boira, un tel suau que embolcalla els edificis baixos, i que posa un halo blanquinós als escassos fanals que s'encenen, fins que ja no s'arriba a distingir res. I la boira m'emporta, m'eleva i em va entrar a casa i em faig present a la Teresa, que l'alça amb la mà, talment com si fos una cortina, cosa permesa només als que són molt purs. Sento com pugem els dos per una escala llòbrega, agafats de la mà, sentint-nos la pell calenta enmig de la fredor de la boira. Entrem en una sala àmplia, en un pis, una sala plena de coses que esperonen la seva curiositat i que per mi són ben conegudes: rere un finestral s'estén la nit i, en una canal, l'aigua corre, brillant, sota una lluna que fa mal als ulls de tanta claror. Pertot hi ha els seus llibres, amuntegats i per les parets, les novel·les que llegia abans de la guerra, però no s'hi fixa, somriu molt lleument i ve cap a mi. M'abraça. Em mira als ulls i somriu i m'agafa amb la mà pels polsos, me'ls pressiona, sembla que em vol besar però no ho fa, gaudeix del moment, de la sensació de poder fer-ho sense arribar a fer-ho.

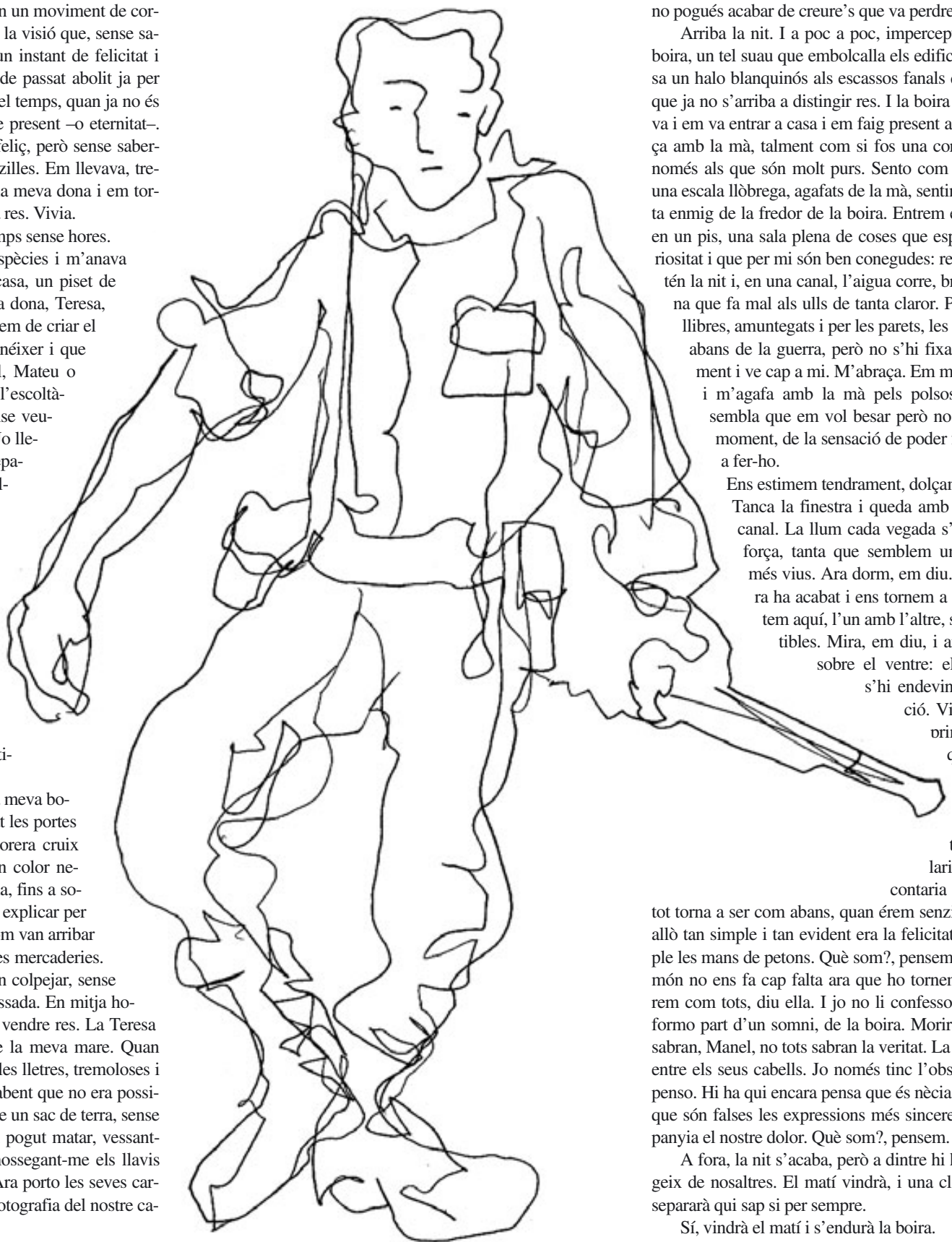
Ens estimem tendrament, dolçament...

Tanca la finestra i queda amb la nit la remor del canal. La llum cada vegada s'il·lumina amb més força, tanta que semblen un altre cop joves i més vius. Ara dorm, em diu. Descansa, la guerra ha acabat i ens tornem a tenir. Sí, dic jo, estem aquí, l'un amb l'altre, semblen indestructibles. Mira, em diu, i amb em posa la mà sobre el ventre: el noto inflat, gros, s'hi endevina una lleu palpita-
ció. Vindrà quan arribi la primavera, em diu, quan s'aixequi la boira. I sento que l'estimo com ja no és possible estimar més. Li parlaria de tantes coses, li

contaria el que vull ara que tot torna a ser com abans, quan érem senzills sense saber que allò tan simple i tan evident era la felicitat. La Teresa m'omple les mans de petons. Què som?, pensem. Què som?, ara. El món no ens fa cap falta ara que ho tornem a tenir tot. Morirem com tots, diu ella. I jo no li confesso que sóc mort, que formo part d'un somni, de la boira. Morirem però no tots ho sabran, Manel, no tots sabran la veritat. La veritat... xiuxiuejo entre els seus cabells. Jo només tinc l'obscuritat per guiatge, penso. Hi ha qui encara pensa que és nècia la bondat, Manel, i que són falses les expressions més sinceres. Tenim per companyia el nostre dolor. Què som?, pensem. Què som?, ara.

A fora, la nit s'acaba, però a dintre hi ha llum, la que sorgeix de nosaltres. El matí vindrà, i una claror molt trista ens separarà qui sap si per sempre.

Sí, vindrà el matí i s'endurà la boira.

Maria Torres

La Pobla Llarga, Ribera Alta (1978). Ha publicat els reculls de contes *La vida segons...* i *En primera persona*. La seva darrera obra és l'infantil *El Nadal de la rateta* (Baula-Edel Vives)

La lluna verda

No hi hagué mort violenta i enverinada. Després del crit, ningú no va caure a terra tirant bromera per la boca. Però jo sabia perfectament el que li havia passat a la mare, i des de llavors ella ja mai no va ser la mateixa.

Jo tampoc vaig restar indiferent. Quan una creix, comença a sentir les converses indiscretes que tenen les criades. I quan passa el temps, veus com tot el que t'envolta també canvia, i que el món és ben diferent al que coneixia la mare. Per tot arreu se sent la flaire de la bogeria i el desconsol de la guerra perduda. I jo no sóc pas tan forta com el meu germà. Ell sí va saber adaptar-se al canvi. Jo, tanmateix, no feia més que marcir-me en un matrimoni que es veia d'hores lluny que no feia per mi. Vaig voler autoenganyar-me, i sobretot fer feliç a la mare amb el casori. Però en realitat era una farsa, talment el seu matrimoni. Una farsa per amagar la Colometa que en mi també vivia.

Un tres d'abril, sense saber per què, vaig prendre una de les fulletes d'afaitar del meu marit i em vaig tallar els canells.

Mentre veia la sang escolar-se pel lavabo, només pensava en per què la mare no ens va matar quan érem uns xiquets, quan no podia saber el que passava, quan la inconsciència dels menuts m'haguera fet dormir eternament al bressol, sense la condemna dels sentits desenvolupats i la ment morta a poc a poc emplenada pel feixuc pas del temps i de la nostra història.

Evidentment, vaig fallar, i em van internar en un sanatori durant gairebé dos mesos.

Al principi va ser dur. Perquè el que hi ha allà dins no té res a veure amb el que la gent ha pogut imaginar o veure al cinema. Allà dins l'única cosa que hi ha és

humanitat crua, descoberta i sincera. I quan hom té una mica de seny, i pren consciència del que passa al seu voltant, tanta nuesa és la cosa més inhumana i cruel que es pot viure, encara que sembli una contradicció en si mateixa. La consciència és la pitjor aliada de l'home i la dona. I més encara si s'ha d'estar tancat per força en un lloc com aquell.

A partir de la tercera setmana em vaig asserenar, i va ser llavors quan vaig començar a escriure.

Tenia sempre un infermer al meu costat mentre, amb un llapis, anava escrivint ràpid tot allò que se'm passava pel cap. No entenia per què havia d'estar sota vigilància, quin mal tan gran podia fer al món que jo escrivira.

Hi havia una frase que repetia sovint: «Vull trencar el cristall amb el puny...». Cada cop continuava de manera diferent, cada cop les lletres em conduïen a un lloc diferent. Però el sentiment de voler trencar el cristall amb el puny deia el metge que era la meua manera d'expressar el crit que va fer ma mare en el seu dia, ja fa tants anys, enmig la plaça que m'havia vist nàixer. Perquè el metge, en les seues sessions diàries, em feia llegir el que havia escrit per poder trobar sentit a la meua «sobtada» bogeria. Tanmateix, ningú no m'amenaçava. L'única amenaça que hi havia damunt meu provenia de dintre meu. Jo era la meua pròpia assassina. Per això estava tancada en aquell lloc, perquè no em fera mal a mi mateixa. Tothom desconeixia la veritat, i és que jo estaria molt millor morta que no pas viva, i molt menys en un lloc així.

També hi havia la Lluna als meus escrits. Parlava de la

Lluna sovint. Com a desig que mai no podria fer meu. El desig de llibertat, de morir, de fugir, de volar... Escolar-me entre el cristall trencat amb el puny i arribar fins la lluna, tan gran, tan pura, tan blanca i lluent... Era també símbol de la negror que vivia a dins meu des que em van tancar, com si la lluna netejara la meua ànima massa agredida per la veritable bogeria que es vivia entre aquelles parets...

Dormir. Això és el millor que podia passar. Bona cosa de morfina i quedar-se dormint durant hores.

Aleshores hom pot oblidar on s'està, i es pot traspasar els murs, els barrots de les finestres, i sentir l'olor tranquil·la de l'herba fresca, i escoltar la cademera que dóna de menjar als seus fills, i poder seguir-la, perquè res no impedeix poder córrer lliure, descalça, sobre la gespa perfectament tallada, i enfilarse a l'arbre, i veure com la mare amantíssima dóna de menjar vòmit als pardalets nus, sense plomes, cecs, amb el bec obert, piulant sense parar i lluitant per sobreviure entre els germans sense ni tan sols saber que tenen germans. I la consciència, la meua gran enemiga, s'allunya més i més per esdevenir només que un núvol més dels que creuen el cel. I sí, aleshores sí, arribar fins la Lluna. Estirar el braç amunt, ben

amunt, i a poc a poc veure com la Lluna es va fent més i més gran, perquè hom s'hi apropa incontestablement, i poder jugar amb ella com si fóra un globus eteri. I aleshores ixen tres mil llunes vingudes d'arreu del cel, i es pot anar fent bots d'una a l'altra, totes blanques i pures i perfectes...

Un cop vaig sentir un company boig comentar quant de temps dura realment una hora. Es deia Xavier, i crec que era l'únic boig amb qui realment es podia parlar, dins el seu discurs esquizofrènic. Parlava de com de lentament les varetes del rellotge caminaven, o com de pressa canviaven de lloc sense ni tan sols adonar-se'n. Els seixanta minuts podien ser un bufit, però també una eternitat. I sempre acabava de la mateixa manera: Quant de temps dura una hora?

Un altre dia parlava d'astronautes. Deia que, segons sembla, l'home havia posat un peu a la Lluna i que en poc de temps hi hauria allà cases i hi viuríem tots a la blancor del satèl·lit, perquè la terra estava cada cop més podrida, i aviat s'ensorraria i s'engoliria a si mateixa fent que tot es cremara al seu nucli de foc i lava.

Vaig pensar que era horrorós. No això de la Terra. Això se me'n fotia. De fet, molt millor per a tots; per

fi podria morir i ningú no jugaria a ser

el cavaller que em salvava de la mort segura, perquè el cavaller també seria cruspit per les entranyes de la Terra. El que em semblava fastigós era que l'home em furtara la Lluna.

Ben mirat, podia ser un consol saber que es podia viatjar fins a la Lluna, que es podia anar-hi de veres, i no només amb la meua imaginació. Però la idea que algú d'altre contaminara el meu únic espai de consol a l'univers era

una cosa que em feia venir ganes de vomitar, de matar tot aquell que haguera gosat profanar amb els seus peus de mortal verinós aquell temple de la puresa i la serenitat. I ja estava profanat, el temple. Ja l'havien profanat. A partir d'ara començaria a podrir-se, exactament igual que aquest món on ara habitàvem. A partir d'aquell moment, ja no podria mirar la Lluna sense saber-la impura.

Des de llavors, cada nit que la mirava, la veia tenyint-se de verd. Però de verd fastigós. De verd fang. De verd malalt. De verd de pus. De verd de verí. Quan somniava fugir del sanatori, ja no podia jugar amb la lluna, ja no la podia agafar. Em semblava enormement repugnant.

Fins que un dia totes les llunes de la galàxia van decidir venir-me a buscar, i milions de llunes verdes podrides travessaren i trencaren els vidres de la meua habitació, i aleshores començaren a vessar la seua pestilència arreu de la sala i de l'edifici, surant i caminant lentament al sostre. Entraven per tot arreu, més i més llunes verdes, i ho emplenaven tot amb el pus i la brutícia.

També llavors va ser quan vaig descobrir per què em vigilaven mentre escrivia. Perquè aquella nit vaig anar a la sala comuna, intentant fugir de les llunes verdes, vaig alçar el llapis que durant tant de temps m'havia fet de confident, i vaig fer un crit terrible, un crit que provenia del mateix dolor de la lluna, un crit que traspassà fins i tot l'infinit per ficar-se a dintre de la negra gola de llop que hi havia als límits del cel, i em vaig clavar el llapis al coll.

Vaig morir en menys de dos minuts. I tota la meua sang, fosca com la nit, va omplir el terra de la sala, reflectint les llunes verdes...

Xavier Cortadellas

La Bisbal d'Empordà (1956). Professor d'institut, crític literari a Presència i escriptor. Ha publicat narrativa i llibres de temàtica local. Dirigeix la revista Gavarres.

El pavelló dels coloms

Li diuen la senyora dels Coloms perquè ningú no sap que es diu Colometa. Però Colometa tampoc no s'ho diu, van dir-li-ho durant molt de temps: primer, s'havia dit Natàlia. Va ser després, de més gran, quan li van dir Colometa. Avui, la Rita i en Toni li diuen mare; els clients de la drogueria i la gent que l'ha conegut fa poc li diuen senyora Natàlia; l'Antoni, l'adroguer, el seu marit, li diu Natàlia, el nom que no li va dir mai en Quimet, l'home que va ser el seu primer marit i que ella va estimar com una boja. Sí, com una boja perquè així és com s'estima quan s'és jove, quan no s'ha estimat de veritat cap més altre cop i quan el pas del temps no ha espatllat encara les coses. Però la gent que va als parcs no sap res d'això. Qui els ho hauria d'haver dit? Saben que aquella dona només pensa en els coloms, saben que cada cop que s'hi acosten els parla dels coloms que va tenir; «de bútxeres, de cua de paó...de blancs, de rossos, de negres... jo ja sé per què ho dic», explica; saben que no els vol parlar de res més, no, de res més, i és per això que, quan parlen d'ella, diuen la senyora dels Coloms perquè no en saben el nom i perquè ningú no s'ha molestat a preguntar-li com es deia.

Ara, l'Ajuntament vol fer un pavelló en un dels parcs on ella va més sovint, quatre o potser cinc vegades per setmana. Tallaran vint o trenta dotzenes de plàtans, faran un edifici exemplar, candidat segur a aconseguir uns quants primers premis d'arquitectura, i el parc serà una mica menys esponerós i una mica més esportiu, el parrup-parrup dels coloms i el piu-

piu dels altres habitants del primer pis del parc quedarà ofegat pel patim-patam de les petjades dels jugadors, pels xiulets i pels aplaudiments, pels cops secs i ràpids i durs que de tant en tant fan sentir el duet no volgut ni buscat de les parets i de les pilotes. La majoria de la gent que va al parc hi està en contra. No és estrany. Generalment, la gent que acostuma a anar als parcs valora la tranquil·litat i el silenci: són gent gran i solitària, d'idees tan fixes i tan arrelades com cada planta i cada arbre; joves enamorats que també busquen la soledat per poder conversar, per poder fumar o per poder tocar-se; homes de quaranta o de cinquanta anys que fa temps que han perdut la casa i la feina i que volen apartar-se del món perquè saben que, si els veiés, el món els arraconaria més encara.

Fa uns dies que la gent més disposada a lluitar de tota aquella gent que va al parc recull firmes contra el pavelló. Un primer pas. Més endavant, no descarten fer accions més radicals, espectaculars: plantar tendes i ocupar tot el parc, encadenar-se als plàtans com un paràsit, anar en manifestació al saló de plens de l'Ajuntament i abocar-hi branques i fulles. Diuen que les boles de plàtan provoquen els mateixos efectes que el pica-pica. Un de molt esverat ha proposat arreple-

gar moltes boles, engrunar-les i fumigar l'alcalde i els regidors.

El noi i la noia que ara estan acostant-se a la senyora Natàlia han parlat amb ella una sola vegada. Va ser un dia que va anar a asseure's en el banc on ells dos volien fumar un porret tranquil·lament i grapejar-se amb una mica menys de tranquil·litat entre calada i calada. Començava a ser fosc. Els hauria agradat molt més sentir el cant d'una alosa o d'un rossinyol, però els arribava només el parrupeig inacabable dels coloms que havien començat a prendre posicions per dormir, insistent com un mareig, embullat com una teranyina. Al noi, va empenyar-li aquella okupa inesperada.

—Què? —li va dir—. T'hi apuntes, iaia?

La dona duia una paperina enorme.

—Vinc pels coloms —va contestar.

Les seves intencions, doncs, eren més volàtils. Com les del fum del mai.

Llavors, el noi va llançar el porret i va desentendre's de la noia.

—Cony! Vas d'aquest rotllo?

A la paperina hi havia uns grans rodons i petits, molt premats, d'un color entre marró i vermell. La dona va agafar-ne un grapat i el va llançar davant seu. Després un altre. I així va anar fent. El noi i la noia se la miraven intrigats.

—Són veces —va aclarir-los.

Primer, va venir un colom. Tenia els ulls del mateix color que aquells grans de la paperina, les potes grosses i fortes, un coixí de plomes li encerclava el coll, com si s'hagués posat una bufanda o un jersei de coll gruixut i rodó.

—És un colom enreixat —va dir ella.

El segon colom que es va acostar era d'ulls de maduixa. El tercer, un refilador d'ull de peix. La dona els hi anava presentant com aquell que presenta la parentela.

—Collons! Ho saps tot —va exclamar el noi.

Passats uns minuts, hi havia tants de coloms davant seu que els últims d'arribar no podien ni acostar-se a les veces. Llavors, un colom petit, de plomatge fi i enganxat al cos, va fer un vol curt i va aterrar en una de les espatlles de la noia.

—Ecs! —va cridar ella.

Però l'ocell no es va moure.

El noi va apartar-lo amb un cop de mà. Un moment després, un altre colom va posar-se damunt de l'altra espatlla de la noia.

—Fuig! —va cridar el noi.

Els coloms arribaven a centenars, de pertot; el cel havia deixat de ser blau i clar, i era de color gris de plom, ple de parrupeigs i d'espatecs i de bategars d'ales.

Quan el noi i la noia se'n van anar, tenien tants de coloms al damunt que Alfred Hitchcock hauria fet parar el càmera perquè fins i tot per a aquella seva pel·lícula dels ocells l'escena hauria estat excessiva.

—I la vella? —va preguntar la noia.

Es van girar.

Res. No veien res. Un mar de coloms la tapaven.

Ara, van acostar-s'hi amb una mica d'ansia. A terra, en comptes de veces, hi havia colomassa.

—Bon dia, senyora. Som aquells dos del banc —va presentar-se el noi.

La dona els va mirar.

—Els del dia aquell dels coloms —va aclarir-li la noia.

—De coloms n'hi ha sempre —va contestar ella.

—En aquest parc, fa uns dies —va insistir encara ell.

—Potser sí —va admetre la dona.

El noi va deixar-ho córrer i va començar a anar per feina.

—Sap que volen fer un pavelló en aquest parc?

La noia va ensenyar-li un full ple de requadres i de signatures.

—Tallaran molts de plàtans i hi faran un edifici nou.

Va semblar que la dona s'hi interessava.

—Un colomar?

—Un pavelló esportiu —va dir el noi.

Li va llegir el full. Parlava d'un pavelló, d'una piscina i d'unes pistes de pàdel.

—En diuen un complex esportiu —va acabar.

Ara, la dona callava.

—Se'n sortiran —va dir finalment.

I, com que ho va repetir, la noia va protestar.

—No, si podem aturar-los —va dir-li.

—Vols dir que podem? Semblen inofensius, però ens enganyen. Arriben d'un en un, dissimuladament, d'amagat; es van ajuntant i, quan te n'adones, són tants que acaben

fent el que volen.

—Els de l'Ajuntament?

—No. Els coloms.

Ara, ella estava llançada, va continuar sense que li ho demanessin.

—Sí, sí, els coloms. Sóc gran, ho he vist sempre. Ho ocupen tot: els terrats, les cases, els carrers, els parcs i les places. Segur que també ocuparan el vostre pavelló.

El noi va obrir la boca.

—Els pavellons són cases grosses amb panxa —va continuar encara la dona—. La gent hi seran a dins, pensant-se que fan salut i que fan esport, però els coloms els estaran vigilant des del sostre. No els deixaran de vigilar mai.

Semblava que els veia.

—Són perillosos? —va preguntar finalment el noi.

—Per ara, només es maten i es mengen entre ells, ens deixen en pau. De moment, es conformen cagant-se a sobre nostre.

La noia va agafar el braç del noi.

—No podem aturar-los?

—És el que provo de fer.

—Vostè! Però si va als parcs i els dóna allò! —va cridar ella nerviosa.

—Veces.

—Sí, veces.

—Són enverinades.

Va picar l'ullet.

—No sé si us he dit que el meu home és adroguer.

Potser un colom va caure en aquell moment. Els altres, parrupjaven amb més força.

El noi va moure el cap.

—Vol dir que se'n surt? Cada dia veig més coloms.

—Si sabessis com crien! —va justificar-se la dona.

Llavors, va arribar-ne un. Era musculós, però prim, tot fibra com un atleta.

—Fuig! —va exclamar la noia.

Va llançar-li una pedra.

Inútilment.

—És un colom missatger. No se n'anirà. Tornen sempre allà on van néixer —va explicar la dona.

—Un colom missatger? Potser volen dir-nos alguna cosa! —va cridar el noi.

S'hi va acostar. Les potes, el cos, el coll. Però res. No hi va saber trobar res.

—Es deu haver menjat el missatge —va sentenciar la dona.

El noi no s'ho acabava de creure.

—Aquests animals són capaços de cruspis-s'ho tot —va insistir ella.

—Però en duia un?

—Vés a saber.

—Potser sí! —va cridar la noia.

—És clar. Potser sí.

—I no ho sabrem! Potser volien dir-nos alguna cosa i no ho sabrem!

—No, no ho sabrem. Haurem d'endevinar-ho.

Sant Jordi amb Grup 62
Llibres per a tots

Josep Franco

Sueca (1955). Escriptor i traductor, ha publicat novel·les per a joves i per a adults. Ha guanyat premis com ara l'Andròmina, el Ramon Muntaner i el Ciutat d'Alzira. La seva última obra és *Vent d'Almansa*

Isabel

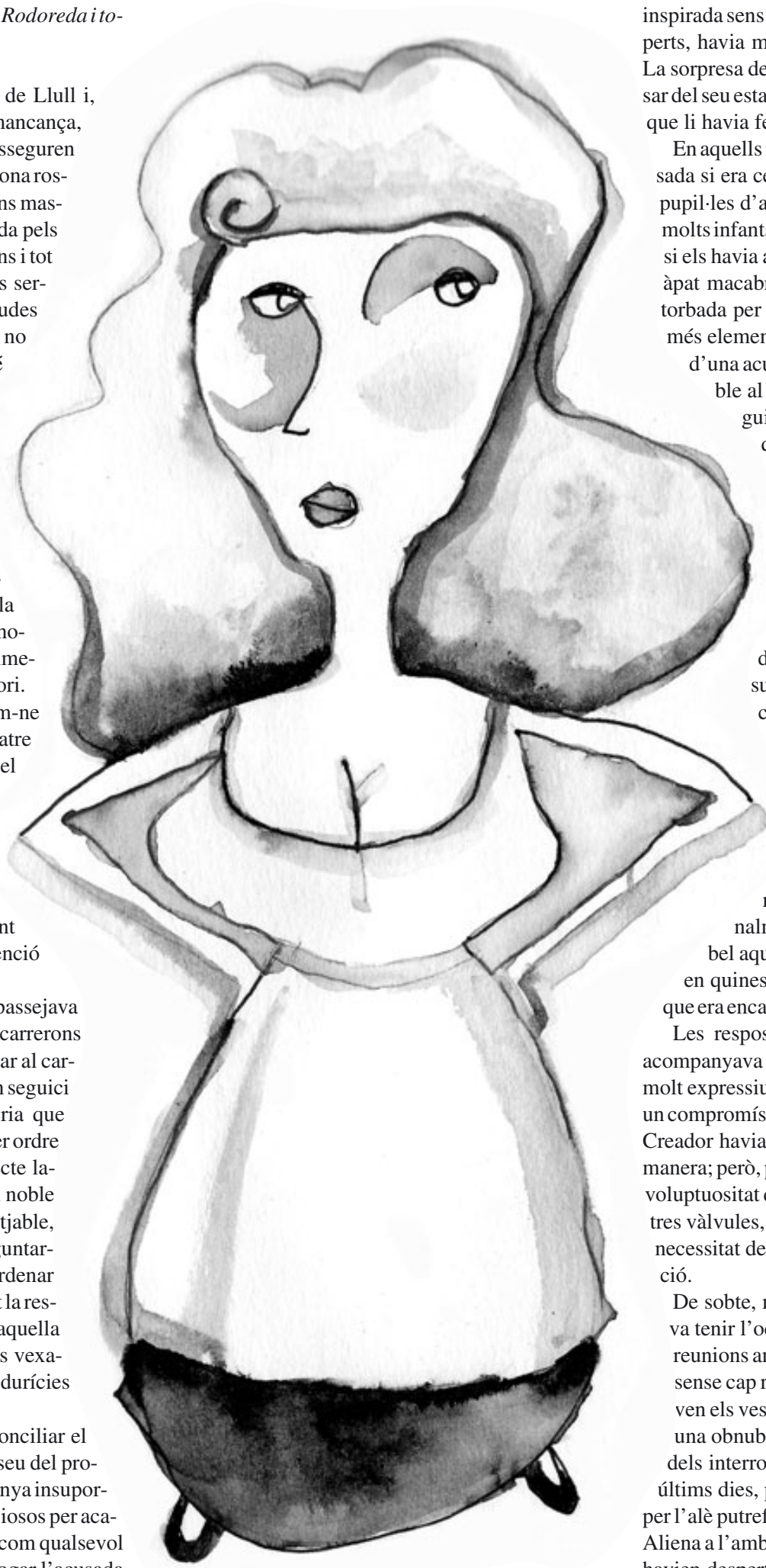
Amb tot el respecte que mereixen Mercè Rodoreda i totes les dones del món

Isabel no tenia cap parent lector de Lluïa i, potser per compensar aquella mancança, l'amor no li feia gens de fàstic. Asseguren les cròniques que Isabel era una dona rossa, amb els ulls blaus, de cos gentil i carns massisses, i que era particularment apreciada pels cavallers sampedrers, pels forasters i fins i tot pels plebeus que podien pagar els seus serveis. Però, per les informacions obtingudes d'altres fonts, podem deduir que Isabel no sols era una dona exuberant, sinó també sagaç. De fet havia estat condemnada per primera vegada quan la pillaren robant les dents d'or a tres lladres penjats de matinada; però es va salvar de la foguera perquè es va quedar embarassada durant el captiveri i és sabut que les futures mares no podien ser ajusticiades abans de parir perquè el seu just càstig hauria significat la mort, sense baptisme, d'una ànima innocent que hauria vagat eternament, o almenys fins al dia del judici final, pel purgatori.

Gràcies a aquell estratagema, diguem-ne legal, Isabel havia salvat la pell en quatre ocasions; però el truc li havia fallat en el seu últim internament perquè un dels carcellers de la vila s'havia sentit ferit en el seu amor propi i havia difós el vil rumor que patia una malaltia innombrable. De manera que, en aquella ocasió, Isabel va salvar la pell únicament gràcies a Déu i, com veurem, a la intervenció del comte de Vistabella.

Un dia que recorden les cròniques, passejava el comte Roís Gallart de Vistabella pels carrers de Sant Pere de la Ribera quan, en arribar al carrer de les Carnisseries, s'hi trobà amb un seguici format per dones acusades de bruixeria que eren exposades a la vergonya pública per ordre del justícia local. A pesar del seu aspecte lamentable, Isabel va cridar l'atenció del noble cavaller que, en trobar-la tan dolça i desitjable, no va poder vèncer la temptació de preguntar-li el nom i, després de conèixer-la, va ordenar al botxí que no tornés a assotar-la durant la resta del procés perquè era evident que aquella pell de vellut no tolerava els cops i les vexacions tan bé com la pell aspra i plena de durícies de les altres bruixes.

Aquella nit el comte no va poder conciliar el son i, l'endemà de matí, va arribar a la seu del procés amb retard, els ulls rojos i una migranya insuportable. Alguns dels seus subordinats, ansiosos per acabar com més aviat millor el seu treball, com qualsevol funcionari, havien començat ja a interrogar l'acusada amb més càrrecs: una perillosa corruptora de la moral,

inspirada sens dubte pel diable amb qui, segons els experts, havia mantingut nombroses relacions carnals. La sorpresa del comte va ser considerable quan, a pesar del seu estat, va reconèixer immediatament la dona que li havia fet passar la nit en blanc.

En aquells moments, el justícia preguntava a l'acusada si era cert que ella, en companyia de les seues pupil·les d'aquellarre, havia assassinat i esquarterat molts infants de tendra edat, propis i d'altres mares, i si els havia arrancat els cors per a devorar-los en un àpat macabre. Isabel, visiblement malalta, dèbil i torbada per la falta d'aliments i de les comoditats més elementals, no va saber què respondre davant d'una acusació tan greu. Però el justícia, insensible al dolor físic i moral de l'acusada, va seguir acusant-la dels crims més atroços fins que, davant la insistència obsessiva de l'acusador, l'acusada es va declarar culpable i va voler retractar-se dels seus errors abans de cremar en la foguera, encara que, a ella, li hauria agradat més fer-ho en compte de cremar en la foguera.

Aleshores, el familiar provincial del Sant Ofici va prendre cartes en l'assumpte i li va preguntar si era cert que, com havien relatat ja diversos testimonis, les bruixes com ella s'untaven certes parts del cos amb ungüents diabòlics per a poder assistir a aquelles reunions macabres. Li va preguntar també si els ungüents produïen efectes nocius o benèfics per a les usuàries, si els fabricaven elles mateixes i, finalment, volgué saber com realitzava Isabel aquella cerimònia d'unció: com s'untava i en quines parts del cos, si ho feia amb tendresa, que era encara més pecat, o d'una forma rutinària...

Les respostes ràpides i concretes d'Isabel, que acompanyava les seues descripcions amb uns gestos molt expressius, van estar a punt de posar el comte en un compromís perquè no volia que una obra a la qual el Creador havia dedicat tants esforços acabés de mala manera; però, per desgràcia per a Isabel, aquell atac de voluptuositat que li havia desbocat el cor i algunes altres vàlvules, podia curar-se de moltes formes, sense necessitat de comprometre's ni d'arriscar la reputació.

De sobte, mentre el comte divagava, l'inquisidor va tenir l'ocurrència de preguntar a Isabel si, a les reunions amb les altres bruixes, hi acudia vestida o sense cap roba. I, si anaven despullades, on deixaven els vestits i com els amagaven. Isabel va sofrir una obnubilació passatgera, causada per la tensió dels interrogatoris, per la fam i els patiments dels últims dies, per les mirades acusadores del públic i per l'alè putrefacte dels inquisidors que l'empaitaven. Aliena a l'ambient que la rodejava i a l'expectació que havien despertat les seues maniobres, amb la mirada blava perduda en l'infinit i la ment en blanc, Isabel va

començar a despullar-se, seguint les detallades indicacions de l'instructor, que semblava conèixer millor que ella mateixa els costums de les bruixes.

Així que els parracs que la cobrien van caure als peus de la bruixa, un silenci sòlid es va apoderar de la sala. El comte va saltar del seu setial, es va afanyar a cobrir-la amb la pròpia capa i, sense esperar més, va fer valer la seua autoritat davant del tribunal i va exigir que li preparassen una sala apartada perquè volia procedir immediatament a interrogar l'acusada en privat.

Certes cròniques apòcrifes a les quals convindria no donar gaire crèdit, asseguren que Roís Gallart va haver de contenir-se quan, l'endemà, va veure per primera vegada Isabel neta, passablement vestida, alimentada i descansada. Però el noble va demostrar la seua bona criança, perquè va respectar la condemnada i, lluny d'abusar de la situació, li va proposar un tracte. Isabel va escoltar amb atenció les condicions del pacte i, com que no estava en situació d'exigir contraprestacions perquè la seua mala vida l'havia portada a aquell atzucac, va acceptar sense vacil·lar la proposta del comte.

El pacte era senzill: Isabel passaria alguns dies

amb el comte, a qui tractaria de satisfer a canvi de conservar la vida. Així va entrar Isabel en la cohort de servidors que acompanyava el noble en els seus llargs viatges i, encara que les hores que va compartir amb Roís Gallart van ser, sobretot, nocturnes, el pacte es va acomplir a satisfacció d'ambdues parts, fins que, una nit, el comte va voler i no va poder, potser perquè havia begut massa, potser perquè ja no era l'home d'abans. Va ser aleshores que el comte, satisfet i feliç, en la plenitud de la seua maduresa, va decidir canviar de vida, retirar-se a les seues possessions i casar-se amb una cosina de catorze anys que li va donar tres fills i una renda d'uns quants milers de sous en terres, molins i almàsseres.

El desig de ser objectiu m'obliga a fer constar, però, que Roís Gallart va ser generós amb Isabel: va escripturar una casa al seu nom en un bell i acollidor barri de la capital del regne, li va assignar una pensió anual que li hauria permès, fins i tot, sufragar l'educació, o els soterraments, dels seus fills, i li va concedir la llibertat.

Potser aquesta llarga aventura amb el comte hauria representat la regeneració de qualsevol altra persona

de mala vida, la redempció definitiva i l'ingrés en la vulgaritat de l'anonimat, certament relatiu, que li oferia la capital del regne per aquell temps. Però Isabel era qualsevol cosa llevat de vulgar, de manera que, així que es va veure lliure, amb la faltriguera plena i amb bastants anys de vida encara per davant, va incórrer en noves perversions, una miqueta més cares i refinades, com ara prendre banys d'aigua tèbia amb flors de gesamí, un dels secrets del seu atractiu en un món d'olors més aviat fortes, motiu pel qual es va arruïnar, va ser novament jutjada i condemnada, va passar alguns mesos en la presó i va morir en la forca, esclava del seu destí inevitable.

Ni el seu enginy, ni les bones maneres adquirides durant la convivència amb el comte, ni les seues antigues habilitats amatòries que, lluny de perdre, havia perfeccionat amb el pas del temps, van aconseguir que Isabel pogués quedar-se embarassada una vegada més. I, en aquella ocasió, no va ser per falta de voluntariosos cavallers que l'ajudassen a intentar-ho ni per culpa d'un calumniador, sinó perquè la menopausa afecta tant les dones fràgils i modestes com les dones de caràcter.

PUBLICITAT

NOVETATS SANT JORDI '08

LES ÚNIQUES I ORIGINALS
RECEPTES DE L'ISMA
Isma Prados

MARTÍ DE RIQUER
VIURE LA LITERATURA
Cristina Gatell i Glòria Soler

TINC UN DUBTE
Rudolf Ortega

CRIATURES D'UN ALTRE PLANETA
Elisabet Pedrosa

EL PUZLE CATALÀ
Llibert Tarragó

DESFENT EL NUS DEL MOCADOR
Ramon Erra

La Magrana

Jordi Llavina

Jordi Llavina (Gelida, 1968) és escriptor, poeta i crític literari. Ha estat guardonat, entre altres, amb els premis Pla, Ciutat de Palma i Crítica Serra d'Or. La seva última obra és *Ningú ha escombrat les fulles*.

Cintet, cobrador d'autopista

En Cintet va dir que quan en Quimet no tenia ganes de fer una cosa s'escorria com una anguila. A mi, ben mirat, en Quimet me la suava bastant (compte: l'escorre's de la senyora Rodoreda no tenia cap connotació sexual), perquè ni tinc ànima de Colometa —aquella ànima de cànir—, ni havia de tragar cap focus de la pel·lícula (ni encara menys cafès o aigües pels figurants). De fet, ara me'n recordo que quan passava tot allò, jo encara no coneixia el Cintet, que el vaig conèixer, si no vaig errat, l'any 1986. Tinc molt present la situació: era una tarda de novembre, o de juny, no ho sabria precisar, i jo era amb la meua cosina Marta al frankfurt del poble (que llavors encara es deia Frankfurt 29), duia els cabells molt llargs i ma cosina els dits permanentment tacats de pintura, perquè era pintora de quadres (majoritàriament abstractes, però mai abstractes del tot: no sabia com explicar-ho, però sempre hi havia alguna cosa que s'escapava del conjunt abstracte: una espina de peix, un ull de vaca, una llauna de calamars que feia de pot pels llapis). Damunt la taula, entre els pots del quètxup i la mostassa, amb tot de regalims més foscos al tap, entre un recipient metàl·lic ple de tovallons i els plats amb quatre engrunes dels entrepans, hi devia haver algun llibre dels que llegia llavors, *Justine*, de Durrell, un llibre qualsevol. Llavors va aparèixer el Cintet, que aquell temps no es deia Cintet (tot i que ja havia sortit a la pel·lícula), sinó Lluís, o Gato, perquè a casa seva eren de cal Gat Cendrer. Ell era el petit de la família, i s'havia dedicat tota la vida al teatre. El primer que em va dir no va ser que en Quimet, quan no volia fer una cosa, s'escorria com una anguila. Va ser això:

—Així que tu ets el Jordi Llavina —va preguntar, o més aviat va confirmar, i ja no hem deixat de parlar mai.

Pocs dies després em va regalar els *Poemes de seny i cabell*, de Joan Brossa. O no, aquest em sembla que me'l va regalar el Moni, que en realitat no es deia Moni sinó Ramon, Ramon Coma, però tothom el coneixia com el Moni. Com el seu germà Pepis, que *stricto sensu* no es deia Pepis (sinó ara no recordo com), o el Jacky (que tampoc se'n deia i tampoc en recordo, ara mateix, el nom real). A mi, concretament, el Brossa me la bufà bastant, però encara conservo aquell llibre que no em va regalar el Gato quan encara no es deia Cintet. Tot això no té cap importància, ja ho sé, i a més a més passava fa tants anys! He dit 1986, però potser era abans. Sigui com sigui, el Cintet ja havia fet el seu paper (en realitat, paperet, però ho deixo entre parèntesis per evitar tant com sigui possible el reble amb Cintet) a *La plaça del Diamant* (la ditxosa pel·lícula d'en Betriu que jo encara no havia vist, sembla mentida), al costat d'una Sílvia Munt no operada dels morros que feia molt més goig que ara, una llangor molt espiritual ella, però això no té res a veure amb l'edat, vull dir la bellesa de la Munt, perquè d'altra banda les actrius, la majoria, solen envellir amb molta dignitat. I va ser per tot això que, durant uns anys, al Lluís (o Gato) li vam posar el sobrenom de Cintet. Cintet, recordeu-ho, era l'amic republicà del Quimet, més aviat ximple, o simple, i al començament de *La plaça del Diamant*, a l'envelat, ha de guardar l'americana al seu amic, molt més decidit amb les dones que no pas ell, però tots dos de molt bona pasta, com si diguéssim.

Potser va ser aquell mateix Nadal, o un altre d'uns anys més tard (no em demaneu que recordi amb precisió coses que van passar fa una pila d'anys). Amb la meua cosina pujàvem el carrer major del puto poble, amb la sana intenció d'assistir a missa del Gall i riure una estona amb les cançonetes

nadalenques que oferia l'elenc de cantors parroquial, entre els quals hi havia el meu pare, que potser era el millor de la *troupe*. El meu pare sempre ha tingut força talent per la música, però no li perdonaré mai que encara no s'hagi adonat de les meves potencialitats com a cantant. De fet, amb aquella manera de fer tan pròpia dels de casa, de donar-se'n de menys de tot el que creix parets endins de la llar, sobretot si es refereix al fill gran, de fet mon pare se me'n fotia bastant, quan jo cantava alguna cosa. Se me'n fotia a la cara. No ha sigut fins molts anys després que he actuat en alguns karaokes de la comarca, interpretant cançons de Sabina —un personatge que desteto visceralment, i del qual només respecto *Calle melancolía* i alguna altra cosa— o de Serrat, «*gitano o payo pudo ser o un aristócrata que ayer...*», ja m'enteneu. Però aquella nit estava escrit que la Marta i jo no havíem de posar els peus a l'església del poble, lletja com pegar un pare, i vam pujar al pis que el Cintet compartia amb la seva dona —de llavors—. Va ser la primera i última vegada que vaig esnifar coca, i no se'm va posar gens bé, suposo que perquè tenia un tic que obstruïa constantment les meves fosses nasals, i, esclar, entre una cosa i l'altra la pols blanca aquella se me n'anava directa al coll.

—Cintet, jo és que, amb això, no puc.

—Tio, no em diguis Cintet. Val més que em diguis Gato.

—Però el Cintet encara continuaria sent Cintet durant uns anys més.

Aquella nit que ens vam saltar la missa del Gall recordo que em va dir «posa't una mica de coca a la punta de la llengua, ja ho veuràs», i llavors la llengua se t'adormia una mica. Era bastant agradable, però no tant com beure un gintònic. No, per l'amor de Déu, llavors no en bevia, de gintònics. No, devia ser l'època del cacaolat amb un raig de conyac dins un got llarg. La Marta ni va ensumar tot aquell sucre nevat de Nadal. Sonava el *Moondance*, de Van Morrison. I ens en vam anar a dormir sense tastar els torrons ni sentir aquella cançó tan bonica de l'Arbre Sant. Com són fidels tes fulles.

I al cap d'uns anys, el Cintet va publicar, a l'editorial Columna, un llibre de poemes molt notable que va titular *Sota la pluja àcida*. No el va firmar com a Cintet, com us podeu imaginar, sinó amb el seu nom real: Lluís Julià. De segon cognom es diu Tetas, que és una cosa que fa gràcia a molta gent que no sap que les tetes aquestes fan referència a la testa i no pas a cap mamella. Fet l'aclariment, he d'especificar que, amb el Cintet, he passat algunes estones memorables, al llarg dels últims vint-i-tants anys. Entremig, m'ha hagut de guardar diverses vegades l'americana. Vull dir que m'ha ajudat a resoldre alguns, com se sol dir, marrons. Però per això som amics. Aviat traurà el seu segon llibre de poemes, *Música màquina*, molt bo. De fet, fa més de vuit anys que ens barallem amb el llibre, no acabem de tenir el sant (propici) de cara. Li vaig fer un pròleg, pel *Música màquina* (i pel primer, també).

Ara no recordo com el vaig titular (ni tampoc recordo el títol del primer), però segur que *Cintet, cobrador d'autopista*, no: el tinc a l'ordinador vell. Ho hauria de mirar. La primera vegada que vam parlar, al mes de maig o de juny, no ho sabria precisar, diria que de l'any 1986 (però tampoc no hi posaria la mà al foc), em va dir:

—Així que tu ets el Jordi Llavina. —Però ho va dir tal qual, sense interrogació, amb una entonació neutra (ell, que pot arribar a ser tan melodramàtic i mefistofèlic), com afirmant-ho. Amb la qual cosa sospito, tants lustres després, que sabia perfectament que jo era el Jordi Llavina.

Tants anys després, i després d'haver patit —tant ell com jo— unes quantes separacions i diverses mudances, d'haver canviat no sé quantes vegades de feina, d'haver-se barallat amb mig poble (ell) i amb tot el poble sencer (jo), de tant en tant, però només de tant en tant, quan el veig a cent metres pel carrer, cent metres davant meu, encara tinc ganes de cridar-lo:

—Cintet! Cintet! —com en la pel·lícula de *La plaça del Diamant*, quan el Quimet de mentida cridava el Cintet de per riure, allà a l'envelat de Gràcia. Salta a la vista, però, que jo no sóc el Lluís Homar de fa vint-i-cinc anys. Ni tan sols sóc el Lluís Homar d'ara. Així que jo sóc, amb prou feines, el Jordi Llavina i tinc aquest amic difícil de classificar, a qui en una època pretèrita vaig, en efecte, anomenar Cintet. I que ara treballa al peatge de Martorell, cobrant. Només de les històries que viu, tornant el canvi (i de vegades proporcionant alguna informació a dones estrangeres que s'obren molt de cames i que diu que es posen el tall d'una ungla per dins la bragueta dels *shorts*), us en podria omplir una novel·la sencera. Potser la majoria de coses que us he relatat són aproximades (i moltes, fins i tot, mentida). Però m'hi jugaria una mà que el primer que mai em va dir el Cintet va ser allò de «així que tu ets el Jordi Llavina», i me la continuaria jugant (la mà) afirmant rotundament que, des de llavors, no hem deixat mai de parlar.

Andreu Carranza

Ascó, Ribera d'Ebre (1957). Escriptor i ecologista. Va guanyar el premi Sant Joan amb *Anjub* (2000). Les seves últimes novel·les són *El somni del tigre* i, coescrita amb Esteban Martín, *La clau Gaudi*.

La boja Colometa i el gos pistol (*)

Hi havia un punt de tendresa en aquella espardenyia abandonada a la vora del riu damunt la pedra nua, amb les vetes negres penjant a les aigües de l'Ebre.

—La boja s'ha tirat al riu... —aquest va ser el comentari general, i el testimoni de l'espardenyia, deixada a la riba, sobre la pedra de calar, amb tots aquells coloms, era un fet irrefutable. L'únic testimoni.

Li faltava un bull. No tenia familiars, anava sempre despenjada, les grenyes li queien sobre la bata llardosa. Una bata de quadrets blancs i blaus, de col·legiala, que li havien donat les monges. Parlava sola pels carrers i places del poble. Ningú no sabia d'on era ni com havia arribat a les ribes de l'Ebre amb aquell vol de coloms voleiant al seu entorn. Alguns deien que era de Barcelona i que s'havia tornat boja esperant el seu home que mai no va tornar de la guerra.

El cas és que la boja vaticinava l'aigua, la pluja i especialment les riades. Un parell de dies abans que el riu sortís de mare se la veia pel poble, amb el vol de coloms, cridant, esgargamellant-se:

—Demà hi haurà ball... Demà aniré al ball!

I el que era pitjor, ella mateixa es contestava amb una veueta de meufia:

—No siguis bleda, Colometa! Tu no hi aniràs al ball!

—Si que hi aniré... Demà aniré al ball!

A la primavera recollia herbes de la muntanya: romer, farigola, poniol, espígol... que després venia pel poble o les canviava per pa sec i així alimentava als seus moixons. Viu de la caritat dels veïns. Si topava pel carrer amb un gos pistol, l'animal empaïtava els seus coloms ella es posava com una histèrica:

—Amunt, Colometa! Vola, Colometa...

Els xiquets se'n reien, especialment quan la veien cridar contra els quissos o fent aquelles dues veus que semblaven de persones diferents. La canalla la insultava pel carrer, i ella corria, s'enfadava...

—La boja Colometa i el gos pistol... Ballen la riuada quan plou i fa sol.

La veu col·lectiva, per les places, carres, tendes, bars... era unànime.

—El poble en va ple! La Colometa ha anat al ball! S'ha tirat al riu!

Plovia a bots i barrals, una tronada d'estiu, tot just el dia de la Mare de Déu del Carme, quan el riu demana carn. Sota els paraigües, la parella de mossos d'esquadra, l'alcalde i el grup de curiosos van esperar el jutge, que va donar l'ordre de recollir aquella espardenyia xopa.

El fet va causar estupor i estranyesa a la petita comunitat local. Aquells dies la pluja es va intensificar i van baixar les valls. El riu es va inflar, va sortir de mare durant unes hores, no podia absorbir tota l'aigua que queia del cel. La terrible riuada, inesperada, enfurismada, que dos dies abans havia anunciat la boja, bramava pels quatre cantons del poble amb una melodia de ball endimoniada, sense solta ni volta.

Fins que no es va dissipar la tronada les autoritats no van poder buscar el cadàver per les vores del riu. Esperaven trobar l'ofegada en qualsevol moment, surant a la deriva, en alguna retorna, ballant un vals, do-

nant voltes i més voltes enxampada per un remolí, o potser dins d'un galatxo d'aigües verdes i estàtiques, pudentes. La roba esgarrinxada entre gatells i canyars. Tal vegada apareixeria, aigües avall, surant entre els canals i els arrossars del Delta. Durant algunes setmanes fins i tot van remoure el fons, la llera. Van venir submarinistes dels Mossos d'Esquadra, i xiquet..., res de res, ni rastre.

Passats els mesos la van donar definitivament per desapareguda. Només un home, que es va presentar com a un parent llunyà, un botiguer, un tal senyor Antoni de Barcelona, va reclamar l'espardenyia. El mateix caporal li va entregar aquella solitària sandàlia d'espart amb les vetes recollides, l'únic testimoni que havia deixat l'ofegada.

Van passar alguns anys. Els xiquets van fer-se grans i la cantarella de la Colometa i el gos pistol que ballen la riuada quan plou i fa sol, s'havia perdut a l'oblit. La sequera persistia, no s'havia vist mai. No plovia. Algú recordava que l'última vegada que va ploure amb coneixement, deixant dos pams de saor, va ser quan va desaparèixer la boja dels coloms, ella també s'havia emportat l'última riuada.

Quan les autoritats van anunciar les primeres restriccions, l'Ebre havia arribat al nivell més baix que es recordava. Moltes zones de la riba que havien estat perpètuament sota les aigües ara quedaven a fora. Feia llàstima de veure.

Aquells dies, al Pas de l'Ase, va aparèixer un ofegat. En l'article que va sortir a la premsa amb foto inclosa, es deia que gracies al descens del nivell del riu havien pogut rescatar el cos d'aquell ofegat que presentava un avançat estat de descomposició. Els metges forenses, els jutges, van trobar-se davant d'un difícil dilema. Només les extremitats, braços i cames, semblaven humans. Era impossible descobrir qui era, fins i tot tenien dubtes amb el sexe: home o dona? Quina era la identitat d'aquell ofegat? Quant de

temps feia que estava allí?

A la caserna dels Mossos d'Esquadra va arribar un paquet certificat sense cap remitent, sospitós. El caporal va demanar els serveis de la policia antiterrorista. Podria ser un paquet bomba. Un parell d'agents, parapetats darrere les proteccions, van obrir-lo amb cura; van trigar hores. L'expectació era gran. Dins del paquet va aparèixer una inofensiva espardenyia d'espart, amb les vetes negres.

El caporal va recordar el cas d'aquella ofegada que mai no va aparèixer. Va deixar la sandàlia damunt la taula del despatx. A partir d'aquell dia un vol de coloms rondava sempre per la teulada de la caserna dels Mossos. Tots els agents feien comentaris, però ningú no hi va donar cap importància.

Era negra nit, el cel cobert de núvols. Feia mesos que passaven de llarg, com els vols d'estornells que arrasen els bancals d'oliveres i marxen lluny. El caporal estava de guàrdia i va sortir a fora a fer el cigarret a la porta d'entrada, on hi havia un cendrer de peu dissimulat sota una columna. Una agent, la Núria, que també estava de guàrdia aquella nit, va treure el nas al carrer.

En aquell moment van ressonar les dotze campanades, la mitjanit. Un llamp va esquinçar l'atmosfera, i al cap de pocs segons es va sentir el tro i l'aigua va començar a caure a bots i barrals. El caporal i l'agent miraven el cel, ensu-maven l'olor de la terra mullada. Els coloms estaven allà dalt, al ràfec de la teulada, arraulits. El soroll que feien les gotes de pluja en rebotar al terra era com la fressa d'un immens ball...

El caporal pensava en l'espardenyia, i recordà tot el que deia la gent d'aquella dona que vaticinava la pluja, les riuades. Va fer memòria i inconscientment mormolà la cantarella dels xiquets...

—La boja Colometa i el gos pistol... Ballen la riuada quan plou i fa sol.

—Que canta, caporal?

—Res, coses meues...

Van restar una estona en silenci. Ja començaven a sonar les canaleres, es feien petits rius als carrers... La simfonia de les gotes de pluja que feia sonar tots els instruments de l'orquestra. Aleshores la Núria li va dir:

—Què? En traurem l'entrellat de l'espardenyia?

El caporal somreia, pensava en el conte de la Ventafocs que la nit passada li havia contat a la seua filla menuda, una versió dels germans Grimm.

—Núria, em sembla que demà hi haurà ball...

A l'alba, quan el cel s'esbandia, el caporal va sortir de la caserna, s'havia acabat la guàrdia, aleshores va sentir un avalot. Un gos pistol bornava com una fera rabiosa al mig del carrer. Va girar-se i va veure els coloms aixecant el vol, fins i tot li va caure una ploma... I li van vindre a l'esment unes paraules:

«Amunt, Colometa! Vola, Colometa...»

(*) A les Terres de l'Ebre un gos pistol és un gos vagabund... «Passes més gana que el gos de Pistol». Alguns pobles tenen una versió diferent: un gos pistol és un gos mascle, «xulo», autosuficient, que vaga pels pobles amb el flat a punt per a l'ocasió, no solament de trobar menjar sinó també de muntar totes les femelles que pot. El gos pistol només temia el «llacero», l'encarregat municipal d'arreplegar els gossos sense amo.

Miquel Pairolí

Quart (Gironès), 1955. Periodista i escriptor, ha publicat assajos, obres teatrals, biografies i novel·les; l'última, *Cera* (la Magrana). L'any 2006 va reunir els seus articles sobre llibres a *Exploracions*.

L'aparició

Després de dinar a Cal Degollat, de Llagostera, amb el crític Puigdevall, vaig enfil·lar-me cap a Romanyà per estirar les cames i prendre una mica l'aire. Per això volia arribar fins al Mirador de les Mirandes, que deu ser un dels llocs més airejats del país. Hi toquen tots els vents, la roda sencera. El crític va refusar d'acompanyar-m'hi perquè detesta l'excursionisme, encara que sigui moderat. Diu que ja va caminar prou a l'època que feia de carter. A més, va argumentar que havia d'escriure «una altra ensabonada a en Monzó», que havia d'haver enviat al diari ja feia dues hores. Així, doncs, vaig pujar amb el cotxe cap a Romanyà, el vaig aparcar davant d'El Refugi i me'n vaig anar a peu cap al mirador. Com que la sobretaula amb el crític havia estat llarga, la tarda ja era avançada. Quan vaig arribar al mirador, el sol ja decantava cap a la posta. La caiguda de la tarda era esplèndida i la llum tenia aquell to daurat, dens i elegant, que estava l'ànima i predisposava a la serenitat i a la malenconia. En tot el trajecte a peu no havia trobat ningú i el mirador també era desert. Se sentien, això sí, les veus d'uns paletes que construïen una casa al peu mateix de l'indret i el rum-rum de la formigonera que anava rodant. Com sempre, al mirador, el vent no hi mancava. Aquell dia tocava tramuntana. Venia d'esquenes i, tot i no ser gaire forta, era freda i empipadora. La tra-

muntana, però, havia esmolat i afinat tots els colors del paisatge i la vista era magnífica. A llevant, la blavor fosca de la mar de Sant Feliu i la línia de l'horitzó, a partir de la qual començava el blau del cel, més pàl·lid, que s'anava difuminant volta amunt. A migdia, la verdor profunda del bosc que cobreix els turons de l'Ardenya i de Tossa. Als peus, la vall, el verd clar dels sembrats tendres. A ponent, les terres planes de Llagostera, en línia amb el perfil llunyà del Montseny i del Turó de l'Home i, ja al nord, Rocacorba i, encara més enllà, els pendent emblanquinats del Pirineu.

Contemplava aquest panorama, fixant-me en els detalls, procurant identificar-hi pobles i paratges, quan em va semblar sentir un moviment darrere meu. Em vaig girar i, en efecte, hi havia una senyora gran, de cabells blancs, vestida amb una gavadina grisa i uns pantalons negres, que seia en un dels bancs del mirador. Em va estranyar no haver-la sentida arribar ni pujar els escalons, però, certament, la senyora era allà, seia amb les mans a la butxaca i mirava, com jo, el paisatge, que és el que va a fer tothom en aquell indret. Tenia una expressió empeltada d'un somriure lleu i irònic.

—Bona tarda —li vaig dir, segons l'ús actual.

—Bones tardes —em va contestar, segons el costum antic.

Ens vam quedar mirant-nos, sense dir res més, ella amb aquella ironia continguda i jo, suposo, amb una expressió d'esbalaïment.

—Perdoni, però vostè s'assembla molt a... —vaig dir, després d'observar-la, astorat.

—I tant que m'hi assemblo! —va interrompre'm, amb veu clara, i somrient amb franquesa.

—Aleshores...

—Aleshores, res. De tant en tant vinc per aquí a prendre l'aire i a contemplar el paisatge, si fa no fa com vostè.

No hi entenia res i me la vaig quedar mirant amb una expressió que a ella encara la va fer riure més. A la fi vaig dir:

—Però, escolti, tinc entès que vostè va deixar aquest món ja fa temps!

—Ui, això de deixar aquest món és molt relatiu! Depèn de com es miri... —va exclamar amb la seva veu musical i sense perdre el somriure.

Vaig pensar que era una actriu, amb una semblança sorprenent, que havia estat contractada per animar la ruta turística.

—Que treballa per a l'Ajuntament, vostè, o per aquest itinerari de la senyora Vilallonga?

—Doncs, miri, segons com, potser sí. Si comença a córrer la veu que m'apareixo per aquí com si fos la Mare de Déu de Lourdes, l'èxit turístic pot ser fabulós. Tot sigui pel turisme, per l'economia, pel negoci! Oi? Va així el món ara, no és veritat? S'ha de contribuir al turisme... Si ho diu que m'ha vist, si ho fa córrer, l'Ajuntament i la senyora Vilallonga i potser fins i tot el conseller Huguet li ho agrairan. Vostè serà com la pastoreta, com la Bernadette Soubirous. L'Institut Ramon Llull el passejarà per tot el món perquè expliqui el prodigi. Per cert, tinc entès que aquest any el Sant Jordi l'ha guanyat una novel·la sobre això de Lourdes i la Bernadette?

Li ho vaig confirmar.

—El que s'ha de veure! —va exclamar—. Ara, que amb això dels premis no m'estranya res i en relació amb al Sant Jordi encara menys. Sap què em va passar a mi?

Li vaig dir que sí.

Va riure a gust i traient de la butxaca una mà pàl·lida va fer un gest com volent dir: «No hi ha res a fer...» Després va quedar en silenci, mirant el paisatge, com si rumiés. Jo observava la senyora i no m'ho creia.

—Se'mfa tard —va dir, uns moments després—. He d'anar a preparar el sopar, per a mi i per a en Prat. Perquè nosaltres també sopem, eh, no es pensi. A l'hora suïssa, això sí. Per cert, els digui a aquestes noies que m'estudien i que pateixen per la meua trista història amb en Prat i per aquelles lamentables escenes de Viena que tot ha acabat bé, que no cal que s'anguniïn més. Veig que pateixen tant per mi que són elles que em fan patir.

Va esclatar a riure i després va afegir:

—En fi, torni un altre dia, senyor. Ha estat un gust conversar amb vostè. Però torni sol, eh? El negoci de les aparicions deixem-lo per més endavant. Quan decaigui això de l'any 2008. S'ha d'administrar, la fama, sap? I bé, ara me n'he d'anar. Hauria de fer el favor de girar-se. Hi ha coses que vostè no pot veure, encara...

La vaig obeir i em vaig girar. El sol ja s'havia colgat i uns reflexos vermellorsos emergien de la serralada de ponent. El vent, però, no amainava i es tornava més fred. La vall s'enfosquia i la divergència dels verds anava esdevenint més homogènia, agrisada, obscura.

Em vaig tornar a girar i ja no hi havia ningú. Però encara vaig sentir la veu musical que deia, de lluny:

—Doni records al doctor Molas, si el veu, sempre tan eixerit... I tan savi!

La veu es va barrejar amb els xiulets i les cantúries multiculturals dels paletes que construïen el xalet al peu del mirador. Vaig baixar els escalons i vaig refer el camí cap al cotxe, de pressa, sense aturar-me a guaitar enrere. Vaig passar pel costat d'El Senyal i tot semblava tancat. Vaig apressar encara més el pas. Abans d'agafar el vehicle, però, vaig entrar al restaurant Gavarres i vaig demanar un cigaló de rom, una mica carregat. Com que un de sol no em va treure l'esgarripança, en vaig demanar un altre. Ja sabia que tenia el risc de trobar els Mossos armats amb l'alcoholímetre. Però, què voleu, a la vida hi ha moments en què un home bé ha de prendre alguna cosa per retornar-se.

Assumpció Cantalozella

Santa Coloma de Farners (1943). Escriptora i articulista. L'any 2003 va rebre el premi Pere Calders amb *Corpus de sang*. La seva última novel·la és *El retorn d'Hug Rotger* publicada a Proa.

Un conte carregat de novel·les

Hi havia una vegada una nena que vivia en una caseta petita de Sant Gervasi, a Barcelona. La nena no havia conegut mai els seus pares, perquè havien desaparegut de la seva vida quan encara no els podia conèixer.

«Jo sóc el teu pare», feia el seu germà gran. I afegia: «Tu sempre viuràs amb mi». Quines bestieses, el meu germà, pensava, cap endins d'ella mateixa, la nena. No té cara de pare, ni en té les mans. Ni camina com els pares ni, menys encara, parla com un pare parlaria. Que els pares diuen coses als seus fills que els omplen de pensaments alegres. Coses com ara: quina és la nena més maca del món? I també algunes altres que els posen una mica de por a dins de tot, com ara: t'estimo tant que et menjaria.

Coneixia molta gent. Amics de l'avi, que passaven per casa i s'asseien al menjadoret, al voltant de la taula que s'eixamplava sota el serrell d'un llum rodó. Li hauria agradat tenir uns pares que li diguessin que era la més maca del món. Però, si volia dir tota la veritat, tota la veritat, s'hauria mort de por si algú l'agafava, i mentre la besava li murmurés a cau d'orella: t'estimo tant que et menjaria.

Ben mirat, hi estava bé amb el seu germà, tots dos i l'avi, que sempre explicava coses d'abans que no semblaven de veritat. Fins que un dia, el noi va dur a casa una noia que de seguida va mirar-la amb uns ulls que se li van cargolar endins, com un cargol de penjar estampes a la paret. El germà s'hi va casar, amb la noia dels ulls de cargol, i van viure allà, en aquella torreta dels pares, i dormien a la cambra gran, la dels pares, que fins aleshores només s'obria per ventilar. I allà a dins, s'hi tancaven cada nit, cada nit, sempre més, i ella amb els ulls clavats al sostre de la cambra escoltant uns sorolls estranys mentre mirava l'ocell de bec cargolat del sostre, la vella que arrossegava una madeixa, mentre contava els didalets estesos al llarg del fil que s'acabava a la pera de la capçalera i començava a l'interruptor de la porta.

Un dia, la nena es va mirar al mirall. La figura que hi veié a dins la va intrigar. Qui era aquella jove d'ulls suaus amb unes ninetes negres que de cop s'eixamplaven per tornar-se a encongir tot seguit? Tenia la seva cara, al fons de tot, la cara que sempre l'havia acompanyada, però més de noia, més bonica, amb uns llavis una mica sortits i de color de rosa. Va anar a buscar el seu germà. «És veritat que sóc així?», li preguntà. I afegí tot seguit: «tan... gran?» Llavors va veure que, dins el mirall, el germà li feia un petó a la pell de la cara. I ella se'l va sentir, el petó dolç. Al cap d'uns dies, es despertà amb una taca de sang als llençols. Ara sí que n'era, de gran. Ho sabia ben bé, perquè una vegada la dona del seu germà li havia dit: un dia d'aquests et vindrà una cosa que passa a totes les dones. I li parlà de la sang que sortia pel tubet de fer el pipí i quan ella li preguntà per què, la dona dels seu germà va saltar: com penses que les dones podem quedar prenyades? I la mirà com si parlés amb una nena petita una mica tonta i girà cua de pressa.

Tot va anar junt, sempre més se'n recordaria. La nena del mirall, la sang i el pit. El pit que pujava amunt i obria un granet al mig i que es va acariciar amb les mans planes. L'esgarripança que li recorregué la pell.

També va anar junt amb tot això l'arribada de l'oncle d'Amèrica.

*

El xiulet aterrador s'escampava pel cel de Barcelona i es deixava anar endins dels carrers, entrava a les cases, agafava les persones, que es movien com boges d'un costat

a l'altre, sortien al carrer, s'ajupien, abraçaven els nens i els vells. Ella, amb el fill enganxat a les faldilles, quedà palplantada davant de la porta de ferro. Alçà els ulls amunt i els núvols, avui, semblaven de foc, i les copes dels arbres semblaven de foc, i els carrers de la ciutat. I sentia el foc cap endins del seu cos. Sort que l'avi ja no hi és, va pensar. Amb el nen als braços, seguí el seu germà que amb la seva dona corrien cap a un magatzem que tenia un soterrani on s'hi coïen melindros cada diumenge. Les bombes esclataren pels caps i s'enduïen les paraules de tota aquella gent amagada allà a sota. L'olor dels melindros va barrejar-se amb l'olor de la pólvora. Van baixar-hi molts de dies, allà a sota. Fins que l'olor dolça desaparegué del tot i un tuf de cossos humans s'apoderà de les parets i del terra, i del sostre baix.

Quan les bombes s'aturaven, ella deixava el nen al seu germà i sortia cap al mig de Barcelona, entrava a la llibreria de l'Eixample, ensumava fort aquella olor del coneixement, caminava fins al capdavant, més enllà de les lleixes plenes de llibres, i ell ja hi era. Sempre envoltat de tots els

altres que li feien lloc al costat d'ell. D'un a un, llegien els poemes que havien escrit, mentre la claror anava fonent-se darrere les petites vidrieres que tancaven el recinte. Es va perdre paraules i paraules plena com estava de la vida d'ell, de la seva veu, els ulls que la penetraven cos endins fins a arrebregar-li tots els racons amagats.

Quan les bombes s'apoderaren definitivament de la ciutat, el seu germà va dir-li: amb la meua dona pensem fugir cap a la caseta dels afores. Si vols, pots venir. Si no, ens podem endur el teu filllet. Estarà més segur, lluny d'aquest infern.

Mentre s'allunyaven carrer estret enllà, pel mig del rest de casetes de tanca acabada amb reixes de punxa i amb portes de ferro pintades de negre, va veure la maneta del nen que li feia adéu. Potser s'ho va imaginar, que sempre tenia imatges a dins, però els ulls del fill, plens de retrets, van escapar-se cap a ella. I la van acompanyar sempre més.

*

Quatre cases velles entorn d'un campanar. Al fons, cap a baix, l'estesa de camps que s'acabava a les muntanyes, d'una banda, i al mar, de l'altra. Al seu costat, l'amiga li deia «veus com n'és, de bonic». Després de menjar, van agafar un camí secret. «Només el coneixem la gent de Romanyà». El camí s'enfilava recte pel mig d'uns boscos d'alzines amb un sotabosc humit, ple de mates d'olor. Al peu del camí, les violes de març mostraven el seu color morat mig amagades cap endins del pistil groc. No en podia treure els ulls, de les violes. Van enfilat amunt en el silenci de la tarda, un silenci d'ocells i de flors, de mates florides, de fulles tendres a les alzines sureres, de troncs coronats. Es va adonar que enfilaven una mena de cresta alçada per damunt del pla de la vall d'Aro. El camí s'acabava en una pujada sobtada. «Puja, vine», va gairebé cridar l'amiga. Eren a dalt de tot, al capdamunt de la serra, i el turó s'acabava en un barranc penjat al buit, damunt d'aquella plana d'arbres florits i de cultius acabats de néixer. Unes roques de formes estranyes perfilaven el cel cap a la banda de migdia. Com si li presentés un tresor, l'amiga va fer: «Et trobes al cim del mirador de les Mirandes».

S'hi van quedar. Mentre l'arquitecte feia ratlles per dibuixar el plànol de la casa, elles van fer un jardí. Una casa sense jardí no és res, havia dit ella. Al jardí, hi van cavar un solc voltat de pedretes que esdevingué un estany. Van entrar a viure-hi al cap de poc, cap a inicis de tardor, quan el sotabosc s'omplia de colors lilosos i de boles vermelles d'arboç. Quan els castanyers tacaven amb or les vessants de nord. Tot cabia dins un mirall trencat, el jardí de tres lloers, els tres xiprers i els tres eucalip-tus, tot plegat, amb la bassa i els matolls. Una bassa on un dia d'aquells hi veié un nen mort, envoltat de molsa i de nenúfars. En acabat de veure'l, fugí cap al terrat de la teulada. Al cel, les estrelles brillaven ben a prop; la Lluna no era enlloc i per això les estrelles s'havien apoderat de tot el cel. I va sentir, de mica en mica, que s'alçava, ingràvida, cap al lloc dels astres, i es bressolà amb tot el cosmos, amb la vall d'Aro, amb el mar que es movia al fons, amb el seu pensament deixat anar. Amb el record de tanta i tanta guerra.

D'aquella guerra que l'havia tret de Catalunya, cap als camins de França, cap a Viena, cap a Ginebra, prop del Leman. Amb el poeta, amor de tots els anys. Amb el poeta que li havia dit t'estimo, t'estimo tant. Amb el record de l'agonia d'ell, dins la ciutat de la música, al costat d'una dona que l'amoixava. Una dona que no era ella i que acabava de conèixer. Una dona que li robà els dies d'ells dos, pels camins de l'exili.

Baixà. Al paper buit, les paraules s'hi enganxaven sense control, vingudes d'una nena seduïda per un oncle que fugí, per una dona d'un carrer ple de camèlies, d'una noia cargolada dins un embut a la plaça del Diamant, d'ella mateixa que se separà del fill, cap a un exili una mica daurat. Paraules extretes de l'infern que s'havia dipositat al fons de la seva vida, dins la seva sang, a la seva ment. Una ment que anava transformant l'infern en paraula, sota el cel de Romanyà, al costat del jardí de l'estany i dels arbres dipositats en triangle. Prop del dolmen. Dins la terra que a poc a poc l'aniria xuclant.

Francesca Aliern

Xerta (Baix Ebre). Es defineix com a novel·lista compromesa. Guardonada amb diversos premis literaris, té lectors fidels d'una obra prolífica. La seva última novel·la és *Cor de llop* (Cossetània)

La soledat d'Ada Liz

(A *Ada Liz*, protagonista d'un conte del llibre «*Semblava de seda*», de Mercè Rodoreda)

A dorava les gavines, el regust de salnitre que li quedava als llavis quan passejava pel llarg espigó del port. El mar, d'una blavor quasi exuberant, es deixava acaronar per una catifa de plata que s'estirava fins a confondre's amb l'horitzó. Era quan el sol s'acomiadava i es perdia entre les ombres dels edificis del barri mariner que vorejava l'aigua plena de taques de fuel, de miques de peix que els pescadors deixaven anar amb certa indolència.

Un capvespre més amb les barques varades al moll, mentre gavines i albatros picotejaven amb rapidesa els bocins de menjar que suraven a la deriva. Més enllà, els vaixells de més calat oferien a la vista dels curiosos llums esmortides com a únic senyal de vida. Llums i la bandera del seu país de procedència. Com cada dia. Com cada nit. La mansuetud de l'aigua salada i l'aparició de grups de mariners en cerca de dones que els donaven moments de plaer a preu fet.

Ada Liz, asseguda damunt un tamboret i darrere una barra, feia aflorar al seu rostre una alegria fictícia, estudiada, molt professional. Els llavis provocadors es corbaven amb un somriure encisador. Ella no es venia a qualsevol. Necessitava els diners d'aquells homes assedegats de sexe i distracció; al cap i a la fi vivia del mercadeig de carícies i besos fingits, i esperava el darrer sospir voluptuós per allargar la mà i recollir el fruit del seu treball.

Sabia distingir entre la clientela. No volia borratxos, ni païos bruts, ni malparlats que acabaven maltractant les dones com ella. Coneixia bé el seu ofici i el desenvolupava amb mestria: els feia gaudir del plaer de la carn com ningú. No calia caure a mans de cap bavós poca-solta. Era una dona ben lluída, que ja havia acomiadat els millors encants de la joventut, però que gaudia d'un bon cos i d'una classe que ja voldrien moltes senyorettes de casa bona. El fet de no rebaixar-se a tindre contactes sexuals amb qualsevol esperpent del barri mariner, els quals freqüentaven els bars on ella es deixava veure, l'havia salvat de la degradació. Eren hòmens que a la nit, igual que els gats, miolaven la seua luxúria libidinosa. Tenien els cabells impregnats de brillantina, duïen roba no gaire neta i mostraven la cartera preparada per ser alleujada de diners.

En el temps que feia que exercia l'ofici més vell del món, hòmens força interessants li havien demostrat certa fidelitat. Eren oficials de grans vaixells, que solcaven els mars d'Orient i Occident i atracaven en ports de renom. En baixar de la nau, la buscaven amb desesper. N'hi va haver algun que arribà a fer-li alguna proposta seriosa, encara que ella ja sabia que les paraules dels mariners se les emportava l'aire llevant. Cap compromís. Un amorós adéu de comiat, una bona gratificació pels serveis prestats i fins a un altre retrobament.

Només el Valeri, un maquinista fort com un roure, de maneres tosques, cara enrogida i unes mans

amples que premien les seues amb un veritable esclat d'amor, li va dir que volia casar-se amb ella. Ada Liz, que va veure en les pupil·les d'aquell home la sinceritat d'una criatura, es va negar a acceptar-lo. Semblava un home honest, però molt rude, gens refinat, amb poca cura del seu aspecte. Gaudia d'un bon salari, però no era el tipus d'home que ella somiava. Amb una mica de paciència i el regal del seu esplèndid cos, segur que li seria permès d'enamorar un capità, tal vegada un oficial de menys rang, però al cap i a la fi amb una certa importància i més bon físic. Des del dia que ella el desenganyà, però, l'home havia desaparegut misteriosament de la seua vida. El vaixell, almenys tres o quatre cops a l'any, lligava amarres al port, però ell no es veia enlloc. Ni al barri, ni pels locals d'ambient, ni als ambients en què tota la tropa de prostitutes solien fer-hi el seu agost. Ella no va preguntar mai per ell. Era com si el Valeri mai no hagués existit. Els carrers del pecat, com els anomenaven els veïns de sempre, semblaven lliurats de la seua presència.

En passar el temps, Ada Liz, de vegades, es recordava de l'home de mans amples com fulles de figuera. Li venien a la memòria les seues formes eixutes, els gestos plens de turpitud, la veu rogallosa. Però, també, ves per on, la tendresa innata que deixava anar en cada gest, en cada paraula, en la més mínima de les carícies. Amb el llum apagat de la cambra que acollia les seues relacions mercantils, era fàcil imaginar-se

que feia l'amor amb l'ésser més refinat, dúctil i afectuós de la terra. En aquells instants, no era comparable a cap dels mariners que fogosament havien envaït el seu cos. Ni capitans, ni oficials, ni armadors rics, no havien pogut acaronar-la de la forma que ell ho havia fet. Els seus dits semblaven rames d'heura, que li creuaven el cos amb una exquisidesa inconeguda. No esbufegava com els altres en el moment suprem de la cavalcada corporal, en l'esclat d'incontinència luxuriosa que res no podia aturar. Ningú no havia pogut superar aquell plaer, que ella, com a bona professional fingia, però que amb el Valeri compartia. Aquell capvespre cendrós, quan les gavines feien el darrer rastreig sobre les aigües del port tacades de fuel, no sabia per què, li acudia a la memòria el maquinista malfargat, de pèl hirsut, rude com un roc, de poques paraules i gestos poc agraciats. Recordava aquella tendresa innata que li omplia el cos d'un esgarriament voluptuós. Al cap i a la fi, era l'únic home que li havia fet una proposta honesta, la promesa d'estimar-la per sempre, de compartir una llar. Als seus ulls va poder llegir que les paraules que oïa eren sinceres, els projectes fermes i la proclamació d'amor inabastable. No li va dir res sobre el seu passat, ni tan sols una mínima al·lusió al passeig diari per aquell barri que contemplava el seu contorneig inequívoc de meuca a la recerca de clientela. Quan els oficials refinats que ella cercava buscaven prostitutes més joves, Ada Liz, que veia minvar la seua economia, es va capficar amb la idea que potser no hauria fet mal negoci acceptant la proposta noble i ferma d'aquell Valeri nerviüt, honrat i de tendresa amagada. El qui ella volia, la refusava. I la carn jove prevalia per damunt de les seues bones maneres, el seu cos flac i la cara de nina que ja no oferia la pell fina com una porcellana.

Va ser llavors quan per poder subsistir hagué d'acceptar el que sempre havia refusat, i va decidir-se a fer preguntes. Ningú no li donava raó del maquinista seriós, de cos quadrat, fort i maneres aspres. Retrobava mariners de la tripulació en la qual el Valeri va compartir-hi tasques i no es cansava d'indagar.

A la fi, després d'un rampell ple de coratge, va abordar un oficial de mal angle, que semblava homosexual i que de segur buscava algun noi complaent. Ella va donar-li pistes i senyals, tota mena d'informació i les seues paraules van acabar quasi en una súplica. La seua pròpia soledat se li feia insuportable. I encara més el fet d'haver de vendre per pura necessitat el seu cos, a mariners greixosos de parla estranya.

—El Valeri, aquell home gros, maquinista del *Nautilus*? Vaig treballar molt de temps amb ell, però ningú no sap on és. Va desaparèixer una nit, en abandonar aquest mateix port. La seua desaparició fou tot un misteri. Es van fer treballs de recerca, però tots foren inútils. Un company va dir que s'havia enamorat d'una meuca i que aquesta, devia ser boja, el va depreciar. Vagi vostè a saber per on para.

Mentre Ada Liz engolia el seu sobtat dolor, al fons del mar, entre peixos, restes d'antics vaixells enfonsats i plantes marines, hi havia les restes mig cobertes d'arena i deixalles antigues d'un mariner rude, un home que es va enamorar d'una meuca que l'havia captivat. Una dona irremissiblement abocada al desvari, a la incertesa i a una solitud que la portaria on només Déu podia saber.

Josep Maria Fonalleras

Girona (1959). Autor de llibres com *Botxenski i companyia* i *La millor guerra del món*, ha reunit els seus relats a *Llarga vista*. La seva obra *Sis homes* va rebre el premi Crítica Serra d'Or 2006 de narració.

Homenatge a Queneau (Variacions sobre «La plaça del Diamant»)

Cada dia estava més cansada. Els nens, quan entrava al pis, els trobava moltes vegades adormits. Els havia estès una flassada per terra al menjador, amb dos coixins, i els trobava adormits, de vegades molt acostadets i el nen amb un braç passat damunt de la Rita. Fins que no els vaig trobar més adormits i la Rita, tan petitona, feia hiiii... hiiii... hiiii... i es miraven amb el nen i el nen es posava un dit davant de la boca i li deia, calla. I la Rita tornava amb aquella mena de riure, hiiii... hiiii... hi... un riure molt estrany. I vaig voler saber què passava. Un dia vaig córrer més i no em vaig aturar enlloc i vaig arribar una mica més d'hora, vaig obrir la porta del pis com si entrés a robar, aguantant-me la respiració mentre feia girar la clau al pany. La galeria era plena de coloms i també n'hi havia al passadís i els nens no eren enlloc.

«La plaça del Diamant», Mercè Rodoreda.

SMS cda dia etva + cnsda Ls nns kuan entrva al ps ls trbva mlts vgades dmits Ls hvia stès 1 flssda x trra l mnjdor, mb 2 kxins, i ls trbva dmits, d vgdes mlt akstadets i l nen mb 1 brs pssat dmnt d l Rita Fns k n ls vg trbar + dmits i l Rita tn ptitna feia hiihihii i s mirven mb l nen i l nen s psva l dit dvnt d l bka i l deia kaia I l Rita trnava mb akeia mna d rure hiihihi un rure mlt xtrny I vg vler sber k passva l dia vg krrer + i nom vg atura enlle i vg arrbr l mca + dhra vg obr l prta dl ps km s entrs a rbar aguantntme l rspració mntr feia grar l klau al pny La glria ra plna d clms i tmbe nivia l passds i ls nns n eren enyok

PORNOGRÀFICA Cada dia estava més cansada i, quan entrava al pis, sempre el trobava a punt de solfa. No era capaç d'esperar que arribéssim al llit. M'esperava amb una flassada per terra al menjador, i es feia l'adormit. Es tractava que jo m'hi acostés i que comencés a besar-li el coll i a palpar-li l'entreuix. Aleshores, ell feia hiiii... hiiii... hiiii..., un riure molt estrany i jo havia de rematar la feina amb una mamada. Cada dia estava més cansada, però, i una vegada vaig córrer més (per poder-me escórrer més aviat i punt) i no em vaig aturar enlloc i vaig arribar una mica més d'hora. Vaig obrir la porta del pis com si entrés a robar, aguantant-me la respiració mentre feia girar la clau al pany. Ell era a la flassada. De fet, a la flassada, hi era ella. Ell era abocat al seu cony i feia parrup, parrup, com un colom, i semblava com si mengés veces.

REDUNDANT Cada dia estava més cansada, però més i més, extraordinàriament cansada, allò que es pot dir cansada del tot, molt i molt cansada, cansada fins a l'extenuació. Cansada d'una manera inhumana, tan cansada que no tenia esma de fer res, amb prou feines d'obrir la porta. Els nens estaven adormits, però hi va haver un dia que ja no estaven tan adormits. Senyal que ells no estaven tan cansats com jo, perquè, si haguessin estat cansats, s'haurien adormit de seguida. No, no. La petitona reia d'una manera molt estranya i vaig pensar que ja n'hi havia prou, que en aquell pis o es cansava tothom o no es cansava ningú. I tot i que

estava molt cansada, un dia vaig córrer més del compte, i encara em vaig cansar més, però vaig arribar d'hora, i vaig obrir la porta, amb penes i treballs, sense poder aguantar la respiració, perquè, si no, m'hauria mort. I resulta que la galeria era plena de coloms. Aleshores vaig pensar que seria una feina de fer-los fora. I el cansament, aleshores sí que va ser monumental.

PLANIANA Tornar a casa cansada és una característica de les dones que treballen i que, alhora, tenen cura de la mainada. Les dones que treballen, en aquest país, ho fan d'una manera esforçada i constant, no gens menyspreable. A més, a casa, han de procurar que els nens berenin i sopin i que se'n vagin a dormir d'hora sense admetre cap tipus de commiseració. Que els nens berenin té molta importància. Aquest seria un país ben diferent del que és si els nens, al llarg dels anys, no haguessin menjat pa amb xocolata. El fet ineluctable, però, és que, tant si berenen com si no, sempre es pot donar el cas que els nens deixin entrar els coloms a casa, la qual cosa fa que s'acumuli una feina suplementària per a la dona que arriba cansada. Molt sovint és millor no presentar-se als llocs sense haver trucat abans. Més que res perquè hom es pot trobar amb sorpreses no gaire falagueres, inadvertides, prosopopeïques, de vol gallinaci. També s'ha de dir que els coloms es caguen amb una gran facilitat i que una cagada de colom és un fet del tot prescindible.

PRESENT Cada dia estic més cansada. Els nens, els trobo adormits, a la flassada que hi ha al menjador. Ben junts, abraçats. Hi ha dies, però, que no dor-

men i que la Rita, la petita, fa hiiii... hiiii... hiiii..., se li escapa el riure i el nen diu que calli. I la Rita no para de riure, un riure molt estrany. Jo vull saber què passa, per què riu així. Un dia, corro més i no m'aturo enlloc i arribo una mica més d'hora. Obro la porta del pis i sembla que entro a robar, però no. M'aguanto la respiració mentre faig girar la clau al pany. La galeria és plena de coloms i també n'hi ha al passadís i els nens no són enlloc.

EXECUTIVA Treballo massa. Nens. Pagar a la cangur. Dir-li que no pot ser que es quedin adormits al sofà. Dir-li que no pot ser que juguin cada dia a la Wii. No m'agrada que dormin junts. Cadascú a la seva habitació. Miraré de tornar abans. Enganxar-los deserts. Anul·lo reunió de mitja tarda. No vaig a L'Illa amb la Mar. Obrir la porta sense fer soroll. Una sorpresa. No s'ho esperen. La cangur és a la meua habitació. Els nens juguen a la Wii. Em veuen. Pàl·lids. Criden Natasha, Natasha. Arriba la Natasha, despenada, com un colom. Després, surt en Gerard. «Gerard», li dic, «si ho arribo a saber no anul·lo la reunió!»

TELEGRAMA Cansada. Massa. Nens. Son. Flassada. Menjadador. Acostats. No dormen. Riuen. Nen i nena. Secrets. Descobrir-ho. Arribar d'hora. Entrar. Com un lladre. Sense nens. Coloms. Massa. Cansada.

INTERROGATIVA ¿Per què està tan cansada? ¿Treballa massa? ¿No és capaç de conciliar la vida laboral i la vida familiar? ¿És una mare soltera? ¿I l'home? ¿En té? ¿A què es dedica? ¿Com és que deixa els nens sols? ¿No tenen escola? ¿Ja són prou grans per fer la seva vida? ¿Quan arriben a casa no hi ha ningú? ¿Com sopen? ¿No sopen? ¿No tenen llit? ¿Què és una flassada? ¿Per què riuen? ¿Com és que volen amagar un secret a la seva mare? ¿De quin secret es tracta? ¿Per què ella els vol enxampar? ¿Pot sortir abans, de treballar, la mare? ¿Per què no ho fa cada dia, això? ¿Arriba cansada de treballar o de córrer més del compte? ¿Els lladres entren a robar fent servir la clau del pis que volen robar? ¿Què hi fan, els coloms, al mig del passadís, volant? ¿No és un fet que podríem qualificar d'antihigiènic? ¿On són, ara, els nens?

DETALLISTA Tornant de treballar de la Nestlé de Sant Gregori, cada dia estava més cansada. Els nens, quan entrava al pis del carrer Elisenda de Montcada de Salt, els trobava moltes vegades adormits. Els havia estès una flassada comprada de rebaixes a la botiga de mobles Fly per terra, al menjador, amb dos coixins d'Ikea, i els trobava adormits, de vegades molt acostadets i el nen amb un braç passat damunt de la Rita. Un dia no dormien sinó que reien per sota el nas i es miraven i no paraven de riure. I va voler saber què passava. Un dia va córrer més. Fins i tot va cridar un taxi de la parada de Correus i després no es va aturar a fer un gelat al carrer Major ni res de res i va arribar una mica més d'hora, quan encara era obert el Mercadona. Va pensar que li faltava detergent de la marca Bosque Verde, i iogurts de la marca Hacendado. Va obrir la porta de fusta del pis amb una clau de la marca JMA com si entrés a robar, aguantant-se la respiració mentre feia girar la clau al pany. La galeria era plena de coloms, com els que hi ha a la plaça de Catalunya, davant de les Bernardes, i també n'hi havia al passadís i els nens no eren enlloc.

Jordi Cabré

Jordi Cabré (Barcelona, 1974) és escriptor i advocat. Ha publicat les novel·les *Postal de Krypton*, *La pregària del Diable*, *Rubik a les palpentes* i *El virus de la tristesa*, Premi Ciutat de Palma 2005.

Colomet seu

Vespre frenètic a Le Petit Bonheur, un dels restaurants més moderns i luxosos de la façana marítima de Barcelona. El soroll de plats i coberts i gots que dringaven semblaven cínics, hipòcrites, fins i tot burletes, en l'ambient de galeries que cada un dels cambrers sofria deu hores al dia. Somriure amablement és una traïció a un mateix, un atemptat a la dignitat i a la sinceritat, un reconeixement de l'esclavitud del sou miserable, quan portes un retard de tres taules i quan a la sala de màquines —perquè la cuina era un forn de treball constant, mecànic, quasi fordista— ja ningú no es parla mirant-se a la cara. De fet, tot-hom es crida. I mirant cap al plat.

Quan en Sergi, un dels cambrers més novells, va llegir el llibre de reserves, va sentir un sotrac a l'ànima: en Quimet. El seu antic amic d'universitat, d'aquells amics amb qui comparteix tantes sensacions, amb qui plores i rius, amb qui fins i tot has compartit un amor platònic primer i físic després, d'aquells amics tan per sempre i tan ànimes bessones que un bon dia s'obliden que existeixes i ja no et responen les trucades. I és que en Quimet, a diferència d'ell, havia triomfat i per tant no tenia temps per a nostàlgies. La diferència entre les trajectòries de tots dos era que en Quimet havia aprofitat els seus coneixements de Dret i que havia muntat un bufet d'advocats amb alguns advocats competents. Que s'havia apujat al dòlar, al contrari d'ell, que s'havia abaixat a la ferralla de les propines. En Quimet era tot un caràcter: ja a la facultat exhibia unes destacades capacitats de lideratge, un talent innat per a dominar les situacions i els diàlegs, un magnetisme propi per a atraure tots els esperits i una intel·ligència posada sempre al servei del domini. L'astúcia d'en Quimet consistia a manipular les ànimes de tal manera que ni tan sols s'adonessin d'haver esdevingut simples titelles, i així havia succeït amb la seva esposa, la Natàlia, que de tan feliç que es va casar no va adonar-se dels fils invisibles que ja la transportaven fins a l'altar.

Si d'alguna cosa s'havia assabentat en Sergi sobre aquell matrimoni, era que es tractava d'una parella que tenien una cosa molt important en comú: que tots dos estaven enamorats de la mateixa persona. La Natàlia, pobreta, ja quan festejava amb ell perdia alguna cosa més que el cul per aquell jove enèrgic. Quan van començar a sortir en Quimet prometia, i tant que prometia: i de tant que prometia, va acabar promentent-s'hi. Va ser dels primers a contraure matrimoni de tota la promoció, i així ho van sentenciar davant del capellà, fins que la mort ens separi, sense adonar-se la pobra Natàlia que de vegades la mort del matrimoni arriba sense que hom la vegi entrar. Era un matrimoni mort perquè girava al voltant d'un sol astre, perquè s'havien de complir tots els capricis i voluntats del senyor de la casa, perquè fins i tot havia canviat el nom de la Natàlia pel de Colometa, arran d'una col·lecció d'aus dissecades que l'home guardava a les golfes. Era una submissió total, cega, pública i privada, incondicional, indecent. Les poques vegades que els va veure junts, en algun dels aplecs que cada any se celebraven per intercanviar experiències entre els llicenciats, l'escena era quasi sempre de vergonya aliena: ara ella li demanava una copa, ara li reia una gràcia sense gràcia, ara li preguntava si volia res, ara callava perquè ell preferia que callés. Aquesta era l'última imatge d'ells: un Quimet transformat en sultà d'una sola esposa (però segurament més de dues amants), i una Natàlia transformada en Colometa que només fa cruu-cruu amb el cap cot i el bec inofensiu.

—Si us plau, *maitre* —va sentir una veu familiar.

En Quimet, que sens dubte no l'havia reconegut, allargava a en Sergi la seva gavardina tot fent-li entendre

que havia arribat i que pertocava dur-la a un penjador i guiar-lo cap a una taula. El cap d'en Sergi obria els ulls com si li digués que va, noi, que aquest és un client important i amb molts diners, però en Sergi no es movia. Abans li hauria fet vergonya, però ara és que fins i tot l'ofenia que no l'hagués reconegut. No devia haver associat la idea de carrera de Dret a cambrer de pacotilla.

—Perdoni? —va dir en Sergi.

—Tenim reserva, pot per favor...? —va fer en Quimet, sense acabar la frase, fent un gest amb el dit com si dirigís els tímids flabiols d'una orquestra.

Al seu costat, per fi, va aparèixer ella. Estava preciosa. Guardava un silenci enigmàtic i deixava que el seu marit, el veritable amfitrió del sopar romàntic, s'entengués amb el servei i fes ben palès a tot el restaurant que havia arribat una parella per qui calia girar el cap i els ulls i les atencions del servei.

—Sí, és clar —va dir en Sergi, que no sabia dir si la Natàlia l'havia reconegut però que sens dubte sí que l'havia mirat. O bé potser callava, per no incomodar-lo. Sí, crec que sap qui sóc. O no.

Va dur-los fins a la taula amb millor vista als vaixells del port, va endur-se els abrics i va entrar a agafar oxigen a la cuina com si a la cuina es pogués respirar.

—Compte amb la vint-i-vuit —va dir-li el seu cap, en referència a en Quimet i la Natàlia—. Aquest paio és un dels advocats més importants de la ciutat. Que quedin contents. Sents?

Evidentment va ser en Quimet qui va escollir el vi, qui va donar una amable i llarga conversa al sommelier i qui havia dirigit més somriures a les taules veïnes. Però de sobte en Sergi, que havia de prendre's nota, va prendre nota d'una novetat curiosa: que la Natàlia es deixava mirar. Que duia un escot elegant però vistós, que duia la bellesa desimbolta i que això provocava automàticament que les dones del restaurant bus-

quessin de seguida el rescat de les mirades dels seus acompanyants.

—I de segon, entrecot de bou —va dir en Quimet, sense molestar-se a mirar el cambrer.

—Vols dir, ratolinet?

«Ratolinet», va copsar en Sergi. Això sí que és estrany en la Natàlia.

—Dona... —féu ell.

—L'entrecot de bou no et farà cap bé al colesterol ni a la panxeta —. «Panxeta», va pensar en Sergi, com si el seu cap fos la llibreta on escrivia. Ja n'anaven dues, d'expressions en contra de la jerarquia de sempre.

—Sí, és cert... —va dir en Quimet, i aquí sí que ja tot era diferent. Potser ells no havien reconegut la cara d'en Sergi, però si hi havia algú impossible de reconèixer aquella nit, eren ells. I és que en Quimet va concloure: —Miri, posi'm rap.

—Com el voldrà?

En Quimet va clavar els ulls en la Natàlia, com si en busqués l'aprovació:

—A la planxa —va dir, sense deixar de mirar-la. I, en veure que ella somreia, va confirmar-ho: Sí, això. Rap a la planxa.

La nit va continuar de la mateixa manera. Qui allargava la mà fins a l'altre extrem de la taula per a buscar afecte era ell, mentre la Natàlia hi responia amb uns suaus i displicents tocs d'epidermis. I qui s'havia fet una fotografia instantània de l'entorn i ja havia copsat dues o tres mirades de desig, era ella, mentre el seu marit encara es concentrava a repetir-li que guapa que estàs i com t'estimo, reina meva, perquè aquest era el nou nom amb què semblava haver-la batejada. De fet ella treia de tant en tant el mòbil de la bossa, interrompent la conversa i posant-se a parlar amb algú que la feia riure molt, mentre que ell es contenia de fer cap gest mínimament desconsiderat o informal davant de la seva reina. I senyora.

Quan en Sergi els va dur el compte, no cal dir que fou en Quimet qui va treure la targeta mentre ella, sense dir gràcies ni fer un simple gest d'estimació, s'encenia una cigarreta i mirava el cambrer tot deixant entendre que és clar que t'he reconegut, Sergi, però suposo que no cal que espatllem aquesta bonica escena. La Natàlia gaudia demostrant el seu poder, la seva dominació subtil però absoluta, la seva transformació de colometa a àliga reial.

Quan es van aixecar, en Quimet va tomar a somriure a tothom i a fer ostentació de la seva roba cara i de la seva reputació impecable. Ell era, al capdavant, el gran advocat de Barcelona. Ell guanyava les garrofes, ell tenia l'agenda de coneixences influents, ell duia el volant del cotxe, ell personificava el poder social.

—Us veig tan diferents, Natàlia...! —va poder dirigir-li en Sergi, abans que ella s'afegís als llargs comiats del seu marit.

—Les coses canvien, Sergi —va respondre—. I et deus preguntar què és el que ha passat entre en Quimet i jo, malgrat que de cara a la societat tot segueix més o menys igual.

—Però entre vosaltres... Com és que...?

—Sí. Entre nosaltres és diferent. I és molt més senzill del que sembla, Sergi: es diu amenaça de divorci.

—Perdona'm, Natàlia: però no veig per què hauria d'espantar això a en Quimet. Un home amb tant d'èxit.

—Cap home, em sents bé?, cap, cap home del món no es deixaria perdre per res del món una dona tan submissa com jo.

—O... o sigui que ell encara és el que mana.

—Doncs no ho entenguis, Sergi —i va agafar suaument el braç del seu home—. Bona nit.

Vicenç Pagès

Figueres (1963). Ha publicat contes i novel·les, com ara *El món d'Horaci*, *Carta a la reina d'Anglaterra*, i *El poeta i altres contes*. El seu últim llibre és *De Robinson Crusoe a Peter Pan: Un cànon de literatura juvenil*.

De color de mandarina

Una eternitat és molt de temps, fins i tot per a Déu. ¿Com va començar, el món? Ell bé es devia crear a Ell mateix, perquè és difícil imaginar qui en podria haver estat l'autor sinó Ell. I no devia pas ser cosa de sis o set dies. Algú –ni que sigui Déu–, ¿es pot crear abans d'existir? D'acord, és complicat. Deixem-ho córrer.

El fet és que Déu s'avorreix. Els milers de milions de persones que ha vist néixer, créixer, reproduir-se i morir l'han entretingut durant una colla de mil·lennis, però ha acabat sobrevenint-li una tediosa sensació de *déjà vu*. Ja ha vist totes les accions, les seqüències, els matisos que es reproduïen una i altra vegada com si fos la primera. No li faria res admetre que va crear l'ésser humà per passar l'estona. El va dotar d'una combinació explosiva: pretensió intel·lectual, complexitat anímica i desig eròtic. El resultat va ser un ésser incapaç d'entendre's per complet, condemnat a les satisfaccions parcials, a les contradiccions inevitables, a una incomoditat permanent, a l'ansia de paradisos –religiosos o artificials, tant és–. Dotar un mamífer de moral i intel·lecte garantia una sèrie d'interaccions imprevisibles que haurien de bastar per mantenir Déu a cobert de la malenconia. No estava mal pensat, certament, ni que Ell hagués previst que la seva criatura acabaria imitant-lo. Perquè quan l'ésser humà engega la televisió, o s'asseu al teatre o al cinema, o obre un llibre, o es connecta a la consola, als Sims o al Second Life, Déu se sent com si s'acostés a l'abisme. Imagineu-vos-ho: Déu mira l'animalet que se sent com Déu quan mira l'animalet que se sent com Déu...

Ara viatgem enrere, posem que uns centenars de milions de segles. Boom: es crea el món. Primer van ser les roques, després els animals. Van passar anys i panys fins que no va aparèixer alguna cosa semblant a la intel·ligència. Després els esdeveniments es van succeir molt de pressa: l'agricultura, l'economia, l'educació, la ciència, la política. I, encara més important, la ficció. Des de molt abans de l'era cristiana, Déu s'interessa per aquestes coses. No diferencia els poemes èpics de les comèdies romàntiques, els contes fantàstics dels jocs de rol. Barreja totes les fonts, visiona totes les històries alhora, amb lucidesa omniscient. En els recolzes d'algunes d'aquestes ficcions, hi troba combinacions humanes que Ell no havia vist ni sospitat, éssers que senten o viuen o imaginen o es manifesten d'una manera peculiar. Bé, aquest fenomen no s'esdevé cada temporada, però sí amb prou freqüència per compensar-li els anys de lectura estèril. Sovint, aquests personatges imprevisibles influeixen en algun lector i, doncs, ocasionen canvis en la conducta d'un ésser de carn i ossos, canvis que potser apareixeran en novel·les que Ell tampoc no havia previst. Per acabar-ho de complicar, Déu té la debilitat d'immiscir-se en els mecanismes naturals de reproducció per crear persones basades en ficcions que l'han impressionat. Ara bé, no sempre es preocupa de situar-los al lloc correcte. Al capdavant, la Terra és tan sols una de les seves ocupacions, i ni tan sols Ell pot filar tan prim, ni pel que fa a l'espai ni pel que fa al temps. Així, crea un capità Ahab a Persèpolis, una

monja portuguesa a Cristiania, un Èdip aborigen, un Gatsby a Jamaica, un Gregor Samsa en un racó de Filadelfia, un Werther a Xile, una Ariadna a Kosovo, un Valmont a Cap Verd, un Tartuf a Formosa, un Ivan Ílitch a la Garrotxa. Jesús, sense anar més lluny, és el resultat d'un d'aquests experiments: Déu tenia fresca la lectura de Tolstoi (¿ja hem dit que el temps és simultani, per a Ell?), i va crear un

eslau puríssim, un home dividit entre la passió i el deure, i el va situar a Judea. ¿Cal afegir que Déu sent debilitat pel poble hebreu? Va ser d'aquest poble d'on va sorgir la Seva imatge com a divinitat que imparteix justícia sense reparar en mitjans; és a partir d'aquesta imatge que, amb variacions negligibles, Déu s'ha estès arreu del globus.

Ara (és un dir, ja que també podríem haver dit «abans» o «sempre») la Natàlia Li té el cor robat. En canvi, troba que mossèn Joan és un personatge sense suc ni bruc, com tants sacerdots (tret dels d'Osiris i d'alguns contrareformistes notoris). Sempre l'anomena així, Natàlia, no

només pel so harmònic de les consonants –que dringuen amb la musicalitat ingènua amb què l'escolanet toca la campana en el moment de l'Elevació–, sinó perquè li recorda el dia del naixement del seu Fill. El nom de Colometa també li fa el pes, però no tant. En tot cas, el colom i el Fill són la seva família, la Trinitat. Que la Colometa visqui a Gràcia tampoc no és casual: «la gràcia de Déu». Digueu-li paranoic, si voleu, però no negareu que tot concorda.

Les visions de la Natàlia són falsament ingènues, més pròximes a Hildegard von Bingen que no pas a Teresa d'Àvila. Al capdavant, llavors no estava gaire estès vincular l'erotisme amb la divinitat, que és el tret distintiu de la Natàlia. Quan en Quimet li fa un petó, al començament del llibre, ella veu Déu ficat dins un núvol inflat, voltat d'una sanefa de color de mandarina. Ja em direu si no és misticisme, això. Després, cap al final, la Natàlia entra en una església i té una altra visió: una muntanya d'ous que creixen i s'enfilen per l'altar. Llavors ve a dir que l'església és com el ventre d'un gran peix. Gloriosa imatge, virtuosisme tot just insinuat! ¿Que no hi veieu el Peix dels màrtirs, l'Esperit Sant, l'església com a Lloc Mística, sempre a punt de covar els feligresos un a un, amb l'amor inexhaustible d'una gallina de Guinea? Heus aquí la Natàlia, que és tan dolça que al principi del llibre treballa en una pastisseria.

No disposem de la capacitat d'imaginar Déu, però segur que no Li molestaria que ens L'imaginéssim com una bibliotecària silenciosament apassionada, o bé com un escultor amb les mans empastifades de fang. Mirem-lo, ara, com llegeix la novel·la d'una dona que no és valenta ni covarda, que no és de dretes ni d'esquerres, que estima tant els seus fills que els vol matar, que fica el dit al melic del seu marit perquè no s'hi escoli, una dona que pensa en Ell igual com Ell pensa en ella, de tant en tant, sense compromís –però hi pensa. I així com els veiem des d'aquí, és com si cadascun donés forma a l'altre, ella a un Déu de color de mandarina que l'ha creada a ella, i Ell a una dona que se L'imagina creant-la, perquè Déu sap que totes les Natàlies van néixer quan ell va bufar per primera vegada, però també sap que Ell no seria tal com és si de tant en tant alguna d'aquestes Natàlies no se l'imaginés, i cada vegada que relleix el fragment en què ella el veu voltat d'una sanefa de color de mandarina, se sent una mica més viu, i fins i tot sent una miqueta d'aquella olor fresca que fan els cítrics, i després no li costa tant agafar el son i s'adorm encara que de fons se senti tot el soroll del món.

Maria Dolors Farrés

Maria Dolors Farrés (Vic, 1962) és llicenciada en Ciències de la Comunicació. La seva novel·la *El monestir de l'amor secret* (Proa) va quedar finalista del premi Sant Jordi 2007

Maleïts coloms!

Els alumnes sempre escolten amb atenció l'assignatura història del terrat. Sens dubte, els germans grans i els pares els han avisat que quan arribin les lliçons més importants del curs no diguin ni piu.

—Us adonareu —els dic— que això no és un conte infantil, sinó l'exposició detallada d'un malson. Com que els fets, per desgràcia, són reals, en transmetem el record de generació en generació. Després del corresponent examen, deixareu de ser colomins i us convertireu en joves coloms informats i responsables.

Pujo a la tarima. Desenes d'ulls vermells m'inspeccionen de dalt a baix.

—Jo, colom adult i lliure, professor entre milions de professors, us explicaré la història dels nostres avantpassats, una matança esgarifosa. Heu de saber fins on arriba la crueltat dels homes i les dones que comparteixen planeta amb vosaltres. Sou gairebé adolescents, per tant, us heu d'aprendre de memòria el què, el quan, el com i, sobretot, el perquè els avis dels avis dels besavis dels vostres rebesavis van ser testimonis i víctimes d'un horror sense qualificatiu. Em seguiu?

—Sí, mestre... —responen moltes veus quasi atemorides.

—Bé, doncs: colomets, colometes, des de petits us han advertit que sigueu prudents i no tragueu el bec fora del niu si no hi ha la mare. Per què? Perquè els humans ens estan atacant i eliminant a centenars, a milers. Però nosaltres, una de les espècies més colonitzadores de la Terra, continuem criant i criant. Per un colom que ens maten en batalla, nosaltres en parim dos. Està per veure qui guanyarà la guerra. O sigui que, de moment, hem de lluitar sense repòs i amb neguit. Queden enrere els moments viscuts en el nostre domini paradisiac. Queden enrere els dies gloriosos en què campàvem per on volíem. Ara només agraïm a algunes donetes velles que ens tiren veces assegudes en un banc.

A mi, tot això em va ser explicat quan tenia la mateixa edat que vosaltres, i les escenes, com si les hagués vist, se'm van clavar al cor de tal manera que encara em desperto a mitjanit amb les ales xopes de suor freda. I reconstrueixo la imatge d'una tal Natàlia —a qui anomenaven, paradoxalment, «Colometa»!— que va actuar com Hitler amb els humans jueus.

El cas és que Natàlia, al principi, va ser per a ells una metgessa, va guarir un colom que havia anat a parar, malferit, al seu terrat. El marit, l'adorable Quimet, va procurar tota mena d'atencions al nostre predecessor. Fins i tot li va posar nom, Cafè, perquè es veu que tenia una taqueta al cos que feia pensar en aquella mena de gra. Li va portar femelles i va poder ser pare, i, i, i.... Mil delicadeses. Natàlia, sota les ordres del seu marit, va pintar el colomar, sé que de mala gana.

En Quimet va passar per alt les reticències de la seva dona i minyona —només faltaria— i va adoptar les cries de la nostra espècie talment fossin veritables filles seves. Tant les va arribar a estimar, que va creure que havien de ser lliures i els va obrir la porta. Quina delícia, cagar els llençols que Natàlia havia rentat amb esforços!

Les coses es van tòrcer passat bastant temps, quan Natàlia, completament desequilibrada, va entrar un dia al pis i va veure centenars dels nostres volant. Havien descobert que entrar i sortir, és clar, era divertit. Precisament havien estat les dues criatures humanes —però encantadores— les que els van convidar a prendre possessió de la casa sencera.

Tal com us deia, la boja de la Natàlia va irrompre al lloc mirant arreu amb els ulls esbatanats, cap aquí, cap allà, endavant, endarrere, ara es girava, ara ca-

minava; ara brandava els braços, ara tirava coces. Semblava que la cara li hagués d'explotar. S'havia espantat simplement perquè els avis dels avis dels besavis dels nostres rebesavis jugaven contents, amuntegats, defecant i parrupejant sense parar. Sobre els cabells, se li haurien d'haver cagat! Quines corredisses!

Sí, tenien energia perquè menjaven fins a afartar-se, de manera que volaven d'una banda a l'altra de les habitacions, el corredor, la cuina. Colpejaven les parets, aletejaven de pressa i mig caminaven pel terra. Cap imposició, cap límit. Podien reposar allà on els venia de gust, sobre els mobles i els estris del dinar, damunt del terra i les cadires o fer parada en la faldilla de la nena.

Natàlia va maquinat una estratègia brutal per extingir-nos. Maleïda humana. Mai no s'havia vist un ésser capaç de tanta crueltat. Com que el parrupeig els és un llenguatge indesxifrabable, no hauria servit de res pregar auxili al Benefactor Quimet.

Què va fer ella?, us preguntareu.

En secret va iniciar la matança començant pels ouets, la cosa més feble, la que els nostres a penes podien protegir. Agafava els ous, se'ls posava a la mà i els els refregava per la cara. La volien picar, però poques vegades ho aconseguïen. Algunes colomes fugien dels covadors i quan hi tornaven no trobaven res al niu. Pretenia que odiessin els propis fills, nats o nonats!

Llavors va venir el més paorós: la Boja sacsejava els ouets i, si ja hi havia la miniatura del colomí, el cos li xocava contra les parets de la closca i es moria. Quan les colomes veïen sortir allò, no aguantaven el fàstic i la

pena, estarrufaven les ales allà mateix i allà mateix deixaven de respirar.

Així fou com els avis dels avis dels avis dels besavis dels vostres rebesavis, contemplant impotents la barreja de sang i plomes, es van sentir bandejats del paradís que se'ls havia regalat. Fins i tot per a Quimet van acabar resultant inútils i pesats. I els supervivents es van confinar al terrat. Tant de bo no se n'haguessin mogut mai.

Després de la meua lliçó, els colomins solen quedar quiets, compungits una bona estona. Llavors permeto que facin preguntes.

—Si t'agafen ara et tracten igual que abans?

—Sí i no. No perquè no et deixen podrir, però sí quant a xifres de cadàvers. Penseu que en aquells temps l'única que ens perseguia era la Boja, en canvi actualment, els perseguidors formen un exèrcit.

—Nosaltres també som molts, mestre!

—Cert, però encara hem de ser més i més agressius, més bruts i més desvergonyits. Cosa que intueu que els ha de repel·lir, cosa que heu de posar en pràctica. La llàstima és que no ens sigui possible transmetre'ls malalties, sembla.

Callo uns instant perquè assumeixin el significat de les meves ordres i, moments després, dic:

—De fet, el cúmul de coses que fem són exactament les mateixes que fan ells. Algun exemple?

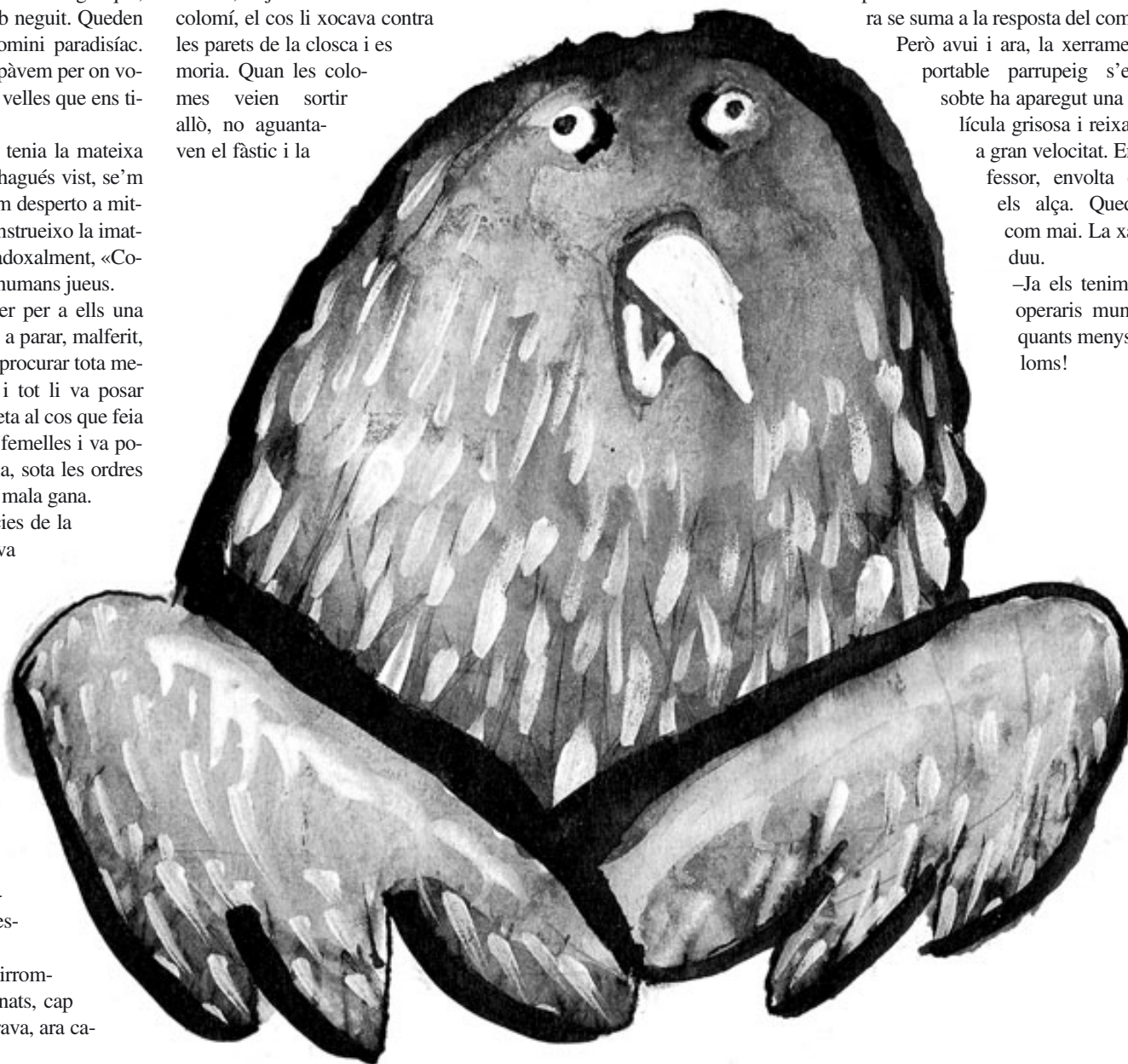
Sempre hi ha algú que alça l'ala:

—Amuntegar-se, barallar-se, embrutar...

L'aplaudeixo. Tothom s'estarrufa. L'aula sencera se suma a la resposta del company.

Però avui i ara, la xerrameca de l'insuportable parrupeig s'estronca. De sobte ha aparegut una mena de pel·lícula grisosa i reixada que baixa a gran velocitat. Envoltat el professor, envoltat els alumnes, els alça. Queden apinyats com mai. La xarxa se'ls enduu.

—Ja els tenim! —criden els operaris municipals— Uns quants menys! Maleïts coloms!

Guillem Frontera

Ariany, Mallorca (1945). La seva producció narrativa va començar el 1968, amb *Els carnisers* (premi Ciutat de Palma). La seva última obra és *La mort i la pluja*, premi Mercè Rodoreda 2007.

Rom Amazona

Recordo els anys d'estudiant a Barcelona amb nostàlgia cautelosa. Vaig fer vida, durant els cinc anys de carrera, en un pis del carrer del pintor Fortuny, tocant a Rambles, a la casa d'una família que la desgràcia havia reduït a mare i filla. La filla tenia la nostra edat, entre disset i vint anys, i semblava que l'objectiu de cada dia era mantenir la miconia d'alegria que li embellia tímidament el rostre de bon matí, i que el pas de les hores anava dissipant amb irregular celebritat. No en recordo el nom, Montse, tal vegada, Marta, Núria..., però sí el seu somriure trencadís i escàs. Ella i la mare dormien en l'única habitació que guaitava al carrer, i a les altres dues, una amb finestró a una mena de pati interior, en realitat un pou de males olors, i l'altra sense mirada a l'exterior, hi dormíem quatre estudiants, tres mallorquins i un de Vic, que el cap de setmana desapareixia cap a les seves planes glaçades.

Ho recordo amb nostàlgia cautelosa, vull dir que, si no entro en detalls, aquell temps aporta materials de bona qualitat a la construcció de la memòria, que s'emmetzinarien amb el record d'alguns episodis ocorreguts en aquella casa ombrívola, amb l'aire contaminat de tristesa. Tampoc no vull pensar en l'evolució posterior d'aquelles vides, que trespasaven camins equivocats, com si l'infortuni de la casa n'hagués determinat el rumb.

L'assignació setmanal que rebien l'Oriol, de Vic, i en Miquel, d'Alcúdia, els procurava un cert decòrum. Els altres, en Joan, de Palma, en Pere, de Manacor, i jo, havíem de sospesar una vegada i una altra cada cèntim abans de posar-lo en mans d'altri. L'assignació més esquifida era la meva, per més que representava un esforç heroic per als meus pares, decidits a oferir-me un món en què les servituds fossin suportables. No saberen mai que al principi havia hagut de salar algun sopar. Per evitar-ho en el futur, havia de trobar manera d'obtenir ingressos addicionals.

No era fàcil, el temps lliure de què disposava es reduïa als diumenges. No vaig trobar a qui donar classes de repàs. Ni puc recordar quin trajecte mental vaig recórrer per a assentar una base ineludible: havia d'enginyar-me per fer retre els diumenges, preferiblement els matins, i així reservar-me'n les tardes per si m'era menester alguna forma d'esbravament silvestre.

De manera natural varen fluir expectatives insospitades: miraria de fer-me representant d'algun producte, licors o refrescos, sobretot, per al consum en bars, pràcticament els únics establiments que tenien obert en diumenge. En Joan, a qui vaig comentar-ho, m'assenyalà les primeres passes: vaig aprofitar les vacances de Setmana Santa per posar-me en contacte amb el seu oncle Josep Cerdà, un home calb i pan-

sit, però de veu i moviments estranyament enèrgics, cap de vendes d'una empresa licorera, qui, en fer-se càrrec del meu cas, més per bonhomia que no per real interès mercantil, em va aconsellar que dedicués els meus esforços al que ell considerava –i conec, em va dir, conec Barcelona pam a pam i els catalans com si els hagués parit– al que ell considerava que podria tenir més èxit: el producte era el rom Amazona, i així que va haver pronunciat la marca amb aire optimista, quasi triomfal, me'n va assenyalar la botella, que lluïa en un prestatge al costat d'herbes seques i dolces, de palo, d'anís –un d'escarxat, de misteriosa bellesa–, de cassalla... Amb el rom Amazona triomfarà, per als catalans serà un descobriment històric, ells tenen roms que no estan malament, però, alto, aquí, com s'Amazona no en tenen cap; pensa que fa cent anys que aquest rom es fa a Mallorca, als catalans els fa gràcia tot el que els arriba de Mallorca... Ah, parlem de l'important: per ser tu et donarem una comissió del quinze per cent, que no ho sàpiga ningú, els venedors se'm revolucionarien...

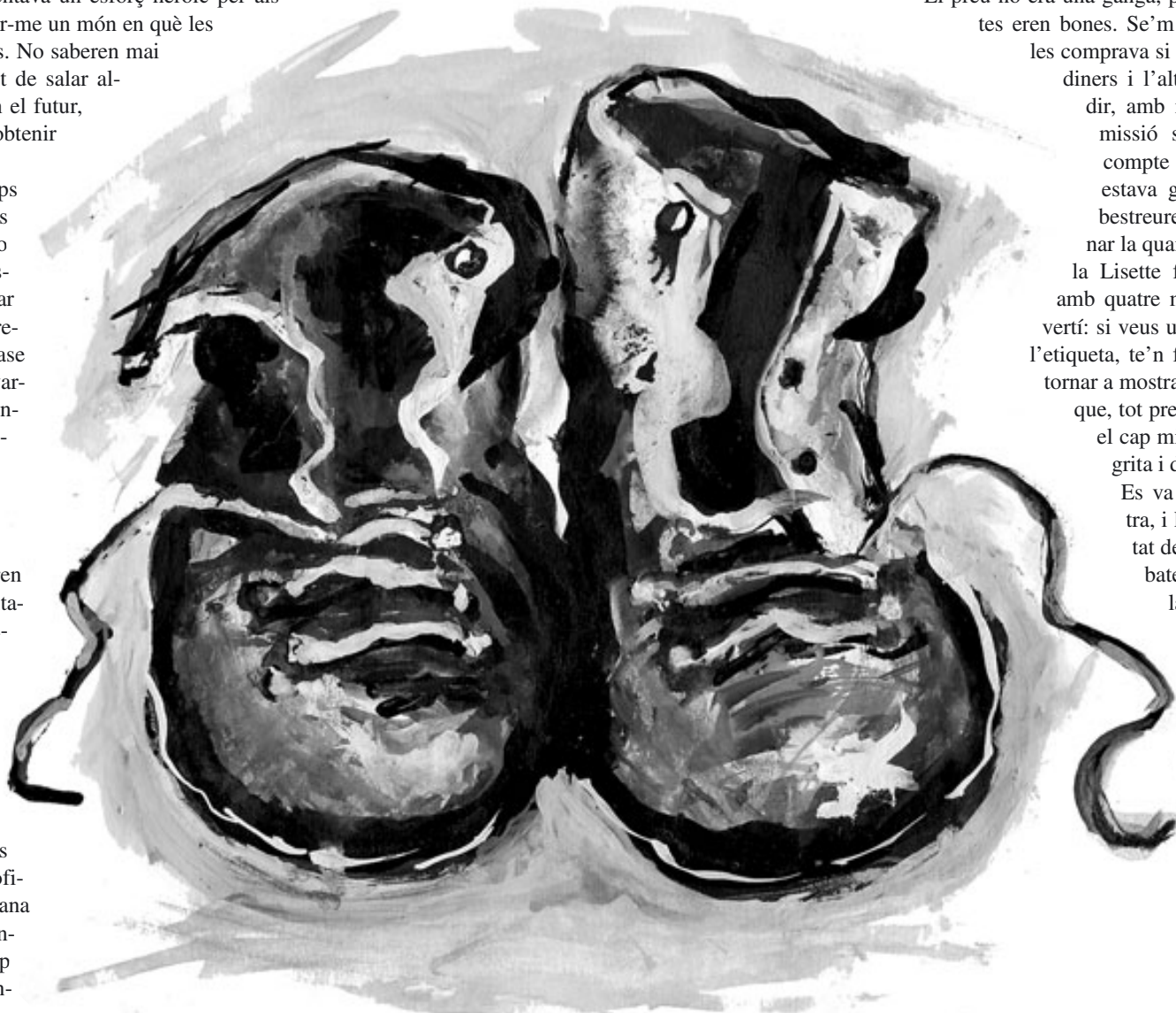
El meu primer negoci com a venedor de rom Amazona el vaig fer amb l'amo d'un bar de Gràcia, Bartomeu, el primer diumenge després de les vacances. Vaig triar aquell bar perquè a través del vidre vaig veure que només hi havia un home assegut, escrivint alguna cosa en un cartró que havia retallat d'una caps de sabates. M'hi vaig acostar, titubejant, i quan s'anava a aixecar per servir-me –vaig comprendre en aquell moment que era l'amo del bar–, li vaig pregar que no es molestés, car venia en missió comercial, miri, sóc estudiant i és la primera vegada que faig de venedor, m'ho digui si el molesto, només volia demanar-li que

considerés la possibilitat de tenir a disposició dels clients un rom que es fa a Mallorca... Ell m'escoltava sense abandonar una tasca delicada; amb unció artística obrava un cartellet per posar en un lloc ben visible, què li sembla?: «Se vende un par de zapatos del número 40, de una pieza, casi nuevos», amb el dibuix d'un parell de sabates calçades per un vianant invisible. El 40, vaig dir, és el meu número. I doncs, no deu tenir necessitat d'unes sabates?; miri, li ho contaré, el meu amic Jaume té un fill, té dos fills, però si anem a l'assumptu té un fill molt consentit per la mare, i ella, per estalviar-li l'esforç d'anar a comprar unes sabates, li dibuixa els peus en un paper i les hi compra. No és el mateix emprovar-se unes sabates que... Ara el pobre Jaume busca comprador per a les sabates, que no han fet més de quatre passes, com d'aquí als Josepets i tornar, al seu fill li vénen petites, ja veu...

Aleshores irrompé, des de darrera el taulell, la Lisette, amb pantalons a punt de clivellar-se a les natges, una camiseteta de verd lloro, acabava d'aixecar-se, *bon jour*, és que algú vol un cafè?, va demanar amb veu arrossegada. S'assegué amb el Bartomeu i amb mi a la taula, aprovà la qualitat artística del cartellet; és que, em va dir, el Bartomeu no pot consentir de *voir* son amic Jaume patint, per això ha decidit ajudar-lo de vendre les sabates. El Jaume feia dies que no trobava el moment per tornar a casa, car la dona li retreia la seva manca d'esperit comercial. Ah!, em va dir, per casualitat vostè necessita unes sabates com noves? Anà i tornà, tornà amb una caps, l'obrí i m'ensenyava el producte. Jo li vaig dir, *écoute*, Jaume, que tu deixis aquí les sabates i mirarem si algun client nostre s'hi interessa.

El preu no era una ganga, però em convenia, les sabates eren bones. Se'm va acudir una fórmula: jo les comprava si en podia pagar la meitat en diners i l'altra meitat en espècie: és a dir, amb rom Amazona, així la comissió suposaria un 7'5 de descompte del total. Bartomeu no hi estava gaire d'acord, s'obligava a bestreure la meitat en diners per donar la quantitat total a en Jaume, però la Lisette finalment el va convèncer amb quatre moixonies. Ell, sever, l'advertí: si veus un client mirant la figura de l'etiqueta, te'n fas lluny, no vull haver de tornar a mostrar el carrer a aquests babaus que, tot prenent mançanilla, s'escalfen el cap mirant l'etiqueta del rom Negrita i després et foten mà...

Es va quedar la botella de mostra, i la Lisette la col·locà al costat de la de rom Negrita. Les sabates em feren bon servei. De la Lisette en vaig aprendre moltes coses, les tardes de diumenge.

Albert Villaró

La Seu d'Urgell (1964). Historiador i escriptor. Entre les seves obres de creació cal destacar les novel·les *Obaga* i *L'any dels francs*, premi Nèstor Luján, i, *Blau de Prússia*, premi Carlemany 2006

Colomassa

Bon dia, senyores, senyors. Aprofitem que ara se'ns dona molt gentilment l'oportunitat de reivindicar-nos per mirar de posar les coses al seu lloc. Val més tard que no pas mai. Feia molt de temps que ho teníem al pap i fins ara no havíem pogut fer-nos sentir. Primera constatació: cap dels lectors de *La plaça del Diamant* no ens ha fet justícia. I encara rai que en alguna traducció en llengua estrangera sí que sortim al títol, en justa correspondència a la nostra importància. Som els veritables coprotagonistes de la història, malgrat que no apareixem fins al capítol XII, quan sorgeix del no-res el company anomenat Cafè, malferit. Els estudiosos (*sic*) ens eviten: com a molt, diuen que si som els símbols de l'evolució del personatge de la Natàlia o ruqueries com aquesta, però d'aquí no passen, no allarguen gaire més. Crítica barata, ves. Si fossin anglesos i haguessin estudiat una mica aquestes coses no passarien, i s'haurien llegit l'obra sense prejudicis i des d'una perspectiva raonable, potser no tan antropocèntrica com la que tenen els d'aquí, que només fan que mirar-se el melic. No allarguen gaire, no s'atreveixen a reconèixer la nostra modesta però sòlida aportació a una de les cimeres de la novel·lística catalana contemporània. I no hi ha dret. Però ja ens hem acostumat a l'oblit i al menysteniment, a passar per antipàtics i pels dolents de la pel·lícula. I tot per culpa d'ella. No és que vulguem assenyalar, però les coses com siguin. Certament, no ens va agradar mai. Val a dir que era un sentiment recíproc, però amb l'agreujant que nosaltres no li vam fer mai res i que ella ens la tenia jurada. Ho podíem enumar: no hi havia cap sintonia, cap complicitat. No era de fiar. Des del primer moment

que ja vam veure que allò no acabaria bé. Una mica figaflor, ens semblava. A nosaltres ens agraden les dones amb caràcter i sense manies, encara que de vegades això suposi que algú de nosaltres vagi a parar els dies de festa a l'arròs o al caldo. Però si t'acostumes, ja hi comentes; és el tribut que cal pagar per la tranquil·litat. És un pacte avantatjós per totes dues bandes.

En canvi, amb ella, sabíem que cometeria un acte de traïdoria: no-més era qüestió de temps. Era una llepafils, sempre amb aquella ganyota de fàstic

cada cop que entrava a treure la colomassa, goiteu la marqueseta, com si ella cagués sabó d'olor i confits. I després, amb el seu home, tot eren caigudes d'ulls i sospirs de bleda. Quan vam passar a l'habitació petita –ja no cabíem a la terrassa, era qüestió de vida o mort– ella no ho va pair. Qualsevol diria que no hi cabíem tots, que algun dia la fotríem al carrer. I quan ell se'n va anar a fer de soldat al front no va parar de fer-nos la vida impossible, just quan començàvem a anar una mica bé. I això que en temps de guerra som utilíssims, més valuosos que una divisió d'artilleria, sobretot si estem ben dirigits i ens encomanen missions ben planificades. Podem portar missatges des de l'estat major fins a la trinxera més exposada, o posar en contacte els espies en territori hostil sense que l'enemic ens pugui detectar. Desfer el grup en aquestes circumstàncies era un acte criminal. Tot just quan podíem començar a fer un bon servei, va i desmunta la colònia. I allò que feia d'agafar-nos els ous a mig covar i sacsejar-los per fer-los inviables era, literalment, un acte criminal, i comès en temps de guerra hauria de ser castigat amb un afusellament a punta de dia. Però ja sabem que aquestos actes de sabotatge no són ni denunciats ni investigats. I, a sobre, tenia la santa barra de descriure'ls sense cap mena de vergonya, com si se n'enorgullís. Ara tothom es veu amb cor de posar-nos impediments per niuar, punxes als ampits perquè ens punxem el cul, engeguen falcons perquè se'ns mengin, i corre la brama que som rates amb ales, que carreguem puces i no se sap quines malalties més. D'això se'n diu genocidi, i la dallòs, la Natàlia, en té una bona part de culpa. Queda dit.

PUBLICITAT

EDICIONS DE 1984

LA NOSTRA PROPOSTA PER SANT JORDI

Una màquina d'espavilar ocells de nit
Jordi Lara

El viatjar infinit
Claudio Magris

Desordre
Ramon Xuriguera

Les savieses de l'antiguitat
Michel Onfray

Dotze mestres
Maurici Serrahima

Claudio Magris, els llocs de l'escriptura
Diversos autors

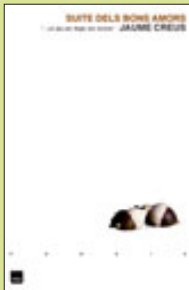
Desembre
Joan Baptista Xuriguera

Les fronteres de la Jihad
Jean Pierre Filiu

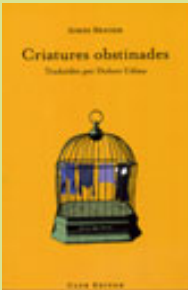

Sarrasine
Balzac

Suite dels bons amors
Jaume Creus

CLUB EDITOR

Criatures obstinades
Aimee Bender

Un estiu a Mallorca
Llorenç Vilallonga

Postal de Copacabana
Stefanie Kremser

La cova del sol
Elias Khoury

Tres presoners
Aurora Bertrana

Rafael Vallbona

Rafael Vallbona (Sallent, 1960) és periodista, narrador i guionista. Autor d'una trentena de llibres. Els més recents, el llibre de política-ficció *Jo he servit el tripartit* i la novel·la històrica *Forasters*, premi Nèstor Luján 2007

Els estius d'en Quimet i la Colometa

És d'aquests anys cap aquí que tinc la pell tan blanca. Abans no. Abans passava tot el mes d'agost a la platja amb la Colometa i els nanos, i la pell se'm posava tan bruna que em durava gairebé la resta de l'any. Eren altres temps, és clar. Les coses ens anaven força bé. El meu taller era el millor del barri i tenia encàrrecs de fusteria de tota la ciutat. Jo obria cap a les vuit, la Colometa duia l'Antoni i la Rita a l'escola amb el Ford i després passava pel taller a dur-me l'esmorzar. Cap al tard jo arribava a casa cansat i brut de pols i serradures, obria una cervesa i m'escarxofava al sofà per veure les notícies i les pel·lícules de la televisió. Els dissabtes ens mudàvem i anàvem amb el cotxe a comprar a Montigalà. La Colometa no tenia un cos gaire maco, i després dels dos embarassos, doncs ja et pots figurar, però sempre duia uns vestits que feien envejar les seves amigues.

Els diumenges ens reuníem amb els vells col·legues de joventut i fèiem barbaques al terrat de casa i mamàvem fins que quèiem rodons i la dona m'havia d'arrossegar fins al pis. I als estius llogàvem un apartament a la platja. Carregàvem el cotxe amb tovalloles, ombrel·la, nevera, pales i galledes, flotadors i barques pneumàtiques fins que semblava que el pobre trasto estigués a punt de rebentar, i empeníem els mateixos dos-cents quilòmetres de calor i embussos de trànsit de cada estiu. Això era abans de la guerra, és clar. Així de feliços i tranquils vam passar aquells anys.

Als nanos i a la Colometa els encantava prendre el sol, i banyar-se a mar. A mi, de fet, tant se me'n fotia el mar con la muntanya; però si ells estaven contents estiuant a la costa ja m'estava bé. Cada matí anàvem a la platja i, mentre els nanos jugaven amb la sorra i la Colometa prenia el sol empastifada amb tota mena de potingues per fer bronze, jo intentava llegir *La Publicitat* abans que se l'emportés el vent, cosa que mai no vaig aconseguir en tots els anys de feliç estiuant familiar a mar. Quan ja no podia més deixava voleiar el periòdic, m'asseia sota l'ombrel·la i obria una de les llaunes de refresc que duia a la nevera portàtil. Després passejava per la riba mentre la família xipollejava amb les fortes onades que sempre hi ha en aquell lloc. No se si ho coneixes, allò, tu.

Gairebé sempre dinàvem sota la vela de la terrassa de l'apartament de l'edifici de trenta-sis veïns que teníem llogat a segona fila de mar; que els de primera tenien preus encara prohibitius per a nosaltres. Havent dinat, per efecte de la calor i la sangria, m'adormia una estona si les mosques em deixaven, i cap al tard sortíem a fer un tomb pel passeig marítim i a prendre una orxata fins que era l'hora de sopar. Cada dia repetíem el mateix ritual durant tot el mes de les nostres vacances. Algunes vegades venia a veure'ns la mare de la Colometa; llavors, en lloc de fer la becaïna, jo pro-

curava desaparèixer discretament fins a un cafè pròxim, on prenia conyac amb gel i posava vells discos de Camilo Sesto a la *jukebox* d'un bar de mala mort. Als vespres ens ofegàvem de calor i jo em divertia matant mosquits a grapats. Com s'enrabiava la Colometa si em descobria de cacera.

Eren estius llargs i monòtons, és cert, però tampoc no demanava res més. Així, sense voler-ho, sempre acabava lluint un bru intens que trigava força mesos a desaparèixer sota la capa de pols de fusta del taller.

La Colometa era una mica més jove que jo i, tot i que no era d'una bellesa espectacular, com ja he dit, sempre anava molt moderna, amb unes bruses molt escotades i unes faldilles molt curtes i ajustades. A la platja els seus biquinis minúsculs no passaven desapercebuts per cap tipus que tingués una mica més de vista que un venedor de cupons. Tenia uns pits petits però compactes, amb uns mugrons erectes i durs que m'encenien amb facilitat. Era el millor del seu cos, encara ho recordo ara com si els tingués al davant.

Aquell matí feia molta calor a la platja i, a més, estàvem de mala lluna per una estúpida discussió de la nit anterior que cap dels dos ja no recordava. Sense dir-me res va ajeure's a la tovalloleta de ratlles verdes, es va posar tota la seva col·lecció de cremes i va començar el seu ritual quotidià de tortura solar. Els nanos feien castells que les onades destrossaven amb crueltat. Jo vaig llegir el diari fins que una ventada sobtada se'l va endur quan estava en plena secció d'esports i, encara més empenyat, vaig seure sota l'ombrel·la a beure dues o tres cerveses de la nevereta portàtil; o potser van ser quatre. Quan em vaig incorporar per donar un cop d'ull al meu voltant en vaig sentir lleugerament marejat. La Colometa estava parlant de manera excessivament amistosa amb un tipus jove i ros just al punt on trencaven les ones. No es devien adonar que jo els mirava, perquè quan es van acomiadar es van fer un petó llarg i intens. Jo em vaig encendre de ràbia.

Vaig posar-me les ulleres de sol i el barret de palla, vaig caminar serè cap a l'aigua i, quan era al costat de la Colometa, la vaig agafar per la cintura com ho havia fet milers de vegades. Ella es va girar per besar-me i jo li vaig posar la meua gran manota de fuster al coll mentre amb l'altre braç la capbussava. No li vaig donar temps ni de defensar-se. I això que alguna cosa em devia dir, perquè li sortien bombolles d'aigua de la boca.

La canalla continuava encaparrada a construir castells que resistissin l'embat de les onades.

Des d'aquell dia no m'ha tornat a tocar

el sol, i d'això ja fa tres anys. Per això tinc la pell tan blanca. El que em temo és que, d'aquí a dinou anys, quan surti, ja no tindrè esma per anar a estiuar a mar.

I tu vigila que no se't cagui un colom al damunt, en aquests patis obacs i humits de la Model n'està ple. Són fastigosos, els coloms, i pensar que algun dia m'havien agradat.

PUBLICITAT

ACTUALS PUBLICACIONS DE LA FUNDACIÓ PRIVADA MASCORT

FUNDACIÓ
MASCORT
TORROELLA DE MONTGRÍ

POT SOL·LICITAR EL SEU EXEMPLAR A:

CASA GALIBERN. CARRER ESSLÉSIA, 9
TORROELLA DE MONTGRÍ, 17257. GIRONA
TEL. 972 75 80 57. INFO@FUNDACIOMASCORT.COM
WWW.FUNDACIOMASCORT.COM